

Årsrapport 2014

Fylkesmannen i Sør-Trøndelag

Innhold

I - Fylkesmannens beretning	Side 3
II - Introduksjon til embedets hovedtall	Side 6
III - Årets aktiviteter og resultater	Side 9
IV - Styring og kontroll i embedet	Side 16
V - Vurdering av framtidsutsikter	Side 18

I - Fylkesmannens beretning

Fylkesmannen vurderer den samlede resultatoppnåelsen i embetet som god, med svært få avvik. Etter "spareåret" 2013 er vakante stillinger fylt opp gjennom 2014, og embetet sitter nå med en høyt kvalifisert og kompetent medarbeiderbase som er opptatt av god og effektiv oppgaveløsning. Det er stor interesse for tverrfaglig samarbeid mellom avdelingene, og vi opplever at embetsoppdragene på de ulike sektorområdene blir løst på en enda bedre måte når de slik blir sett i en helhetlig sammenheng. På samme måte er det et godt og økende samarbeid med øvrige regionale statsetater.

Også i 2014 er det lagt vekt på å innrette arbeidet etter målene i embetets strategiplan. Disse målene er gjengitt i kap II nedenfor, men det er i denne sammenheng naturlig å peke særskilt på hovedmål 1 med tilhørende strategier:

1. Med respekt for lokaldemokratiet arbeider vi for gode og helhetlige samfunnsmessige løsninger innenfor den nasjonale politikken.
  - Vi skal hjelpe kommunene og andre relevante aktører å finne sitt handlingsrom.
  - Vi skal ha en løpende forståelse av embetets skjønnsrom i forhold til nasjonale oppdrag.
  - Vi skal arbeide for at viktige samfunnsaktører i fylket samarbeider om felles mål.
  - Vi skal bidra til at kommunene utvikler god samhandlingskompetanse, både internt i den enkelte kommune og mellom kommunene.

Naturlig nok har et viktig satsingsområde i 2014 vært kommunereformen, der det er lagt ned et stort arbeid så vel fra kommunene som fra fylkesmannsembetet. Også i denne prosessen samarbeider Fylkesmannen godt med KS.

Øvrige tverrfaglige satsingsområder i embetet har vært folkehelse, barn og unges oppvekstvilkår samt visjonen om at Sør-Trøndelag skal bli landets sunneste og reneste fylke.

I løpet av 2013 ble 2 sørtrønderske kommuner meldt inn i ROBEK, den ene som følge av mangelfull inndekning av tidligere års underskudd og den andre som følge av et budsjett i ubalanse. I løpet av 2014 ble ytterligere 2 kommuner meldt inn, begge som følge av at de ikke klarte å følge vedtatte plan for inndekning av tidligere års underskudd. I tillegg er det flere kommuner nå enn for noen år tilbake som har utfordringer med å finne et bærekraftig driftsnivå. Dette gjelder særlig de minste og mellomstore kommunene som sliter med å tilpasse tjenestenivå og struktur til endringer i demografien. De siste 3 årene har det årlig vært 4-5 kommuner som lagt fram negative regnskapsresultat.

Regnskapsresultatene for 2014 vil blant annet være påvirket av svikten i skatteinntangen gjennom året på nasjonalt nivå, omleggingen av momskompensasjonsordning, økte pensjonskostnader og redusert utbytte fra regionale energiverk. Kommunenes evne til kjapt å tilpasse tjenestene til endringer i demografi og rammebetingelser vil særlig påvirke kommunenes økonomiske balanse framover. Det siste vil være spesielt aktuelt i små sårbare kommuner med befolkningsnedgang. Næringslivet i flere av kommunene, særlig kystkommunene, er avhengig av arbeidsinnvandring for å holde hjulene i gang. På den annen side setter innvandringen trykk på de kommunale tjenestene, blant annet ved tilrettelegging av tilbudet til fremmedspråklig elever.

Nedenfor følger korte vurderinger av de viktigste prioriteringer og sentrale forhold på de ulike fagområdene, med vurdering av oppnådde resultater:

- Gjennom embetets dialogkonferanse med kommunene og dialogmøtene med statsetater drøftes felles utfordringsbilder og behov for økt samhandling i kommunene, mellom kommuner samt mellom kommune og stat. Dette resulterer i en liste over «fylkesgrep 2014» som det prioriteres skjønnsmidler til oppfølgingen av. I 2014 har fylkesgrepene omhandlet folkehelse, samhandlingsreformen og omsorgsplan 2015, barn og unge, kompetanseutfordringer i kommunene samt IKT-strategi og digital samhandling.
- Gjennom kommunereformarbeidet bidrar Fylkesmannen gjennom kunnskapsgrunnlag og råd/veiledning/prosessenstøtte, til at kommunene drøfter hva som er bærekraftige løsninger for kommuneinndelingen i møte med framtidens utfordringer.
- Gjennom saksbehandling, ekstern opplæring og nettverksbygging har vi hatt fokus på å synliggjøre lokalt handlingsrom i kommunene. Fylkesmannen er av den oppfatning at rettsikkerheten til befolkningen er styrket gjennom dette arbeidet.
- Fylkesmannen har møtt kommunene i definerte kommunegrupper for formidling av Omsorgsplan 2020. Vi har samtidig fått tilbakemelding på utfordringer. Midler er stilt til rådighet fra Helsedirektoratet. Resultatet er blant annet økt samhandlingskompetanse og en rapport om kommunale utfordringer som blir nyttig i vår områdeovervåking.

- På landbruks- og matområdet er embetsoppdragets 4 sentrale målområder lagt til grunn for Fylkesmannens virksomhet på området i 2014: matsikkerhet, landbruk over hele landet, økt verdiskaping og bærekraftig landbruk. I tillegg er innovasjon og kompetanse valgt som gjennomgående og spesielt sentrale elementer i arbeidet med måloppnåelse for embetsoppdraget. Det er i 2014 vektlagt styrking og utvikling av samhandling internt i embetet på relevante områder og med andre eksterne offentlige, statlige, regionale og kommunale virksomheter, samt samhandling med landbrukets økonomiske og næringspolitiske organisasjoner. Sentrale offentlige samhandlingsaktører med betydning for et godt embetsresultat er Innovasjon Norge, andre fylkesmannsembeter og Sør-Trøndelag fylkeskommune i tillegg til en god kommunedialog. Styrket næringsutvikling og et bedre landbruk med bedre lønnsomhet og bærekraft for framtida er prioritert i arbeidet med et best mulig resultat. Vi mener resultat kan og blir oppnådd bl.a. gjennom økt verdiskaping etter mer samordnet og kompetent samhandling overfor landbruket og andre forvaltningsorgan og -nivå.
- Reindriftsavdelingen hos Fylkesmannen i Sør-Trøndelag har et faglig forvaltningsansvar også for reindriften i Hedmark, Møre og Romsdal, Oppland, Sogn og Fjordane, Buskerud og i deler av Nord-Trøndelag. Møtevirksomhet og kontaktpunkt med de andre fylkesmannsembetene er en forutsetning for å oppnå resultater og kunne gi god informasjon om reindriften. Målet er en økende aksept for reindriftens behov og bruk av utmarksbeite. En viktig oppgave er å formidle kjennskap og kunnskap om sørsamenes kår før og nå. Reindriften er av avgjørende betydning for den sørsamiske kulturens bærekraft. Rettsutvikling og lovendringer med tilhørende forskrifter er forhold som kan påvirke resultatet. Fylkesmannen ønsker ved dette å oppnå en større aksept for reindriftsutøverens rettigheter. Et oppnådd resultat så langt er færre rettighetskonflikter innenfor distriktets grenser. Embetet har også tatt initiativ til en dialog med LMD om lovbestemmelser som omhandler ansvar for gjerdehold rundt innmark og erstatningsansvar knyttet til dette, og statsråden har i et videomøte bekreftet sin intensjon om å drøfte dette i kommende stortingsmelding om reindriften.
- Fylkesmannen har videreført og videreutviklet det tverrfaglige arbeidet knyttet til barn og unge, både internt i Oppvekst- og utdanningsavdelingen og sammen med andre avdelinger. Dette har vært en naturlig utvikling, blant annet som en følge av et økende samarbeid mellom flere av Fylkesmannens oppdragsgivere, noe som har resultert i flere fellesoppdrag vedrørende utsatte barn og unge. Andre forhold som har påvirket vår videreføring av det tverrfaglige perspektivet er "Fylkesgrep 2014" (satsingsområder i Sør-Trøndelag som besluttes i nært samarbeid med ordførere og rådmenn) og Fylkesmannens interne virksomhetsplanprosess (felles virksomhetsplanuke på tvers av avdelingene for bedre samordning). Internt har vi påbegynt arbeidet med å slå sammen faggruppene for barnehage og skole. Vi har tilsatt en egen koordinator for satsingsområder på tvers av fagområdene barnehage, skole og barnevern. Embetet har en egen tverrfaglig barn og unge-gruppe, og det avholdes felles ledermøter mellom de sterkest berørte avdelingene. Fylkesmannen har også økt involveringen av eksterne samarbeidspartnere i det tverrfaglige arbeidet. På denne måten opplever vi at informasjon, støtte og veiledning til kommunene blir mer effektiv og målrettet. Det er opprettet et statlig velferdsnettverk ledet av fylkeslegen.
- Av uønskede hendelser i 2014 er det lyngbrannen på Frøya og terrorsituasjonen i juli som har utfordret beredskapsfunksjonen til embetet ut over normalsituasjonen. Brannen er evaluert av mange instanser og kommunen kom generelt godt ut av hendelsen. Terrortrusselsituasjonen i juli viste at planverket til embetet fungerte godt i en situasjon som var preget av ferietid og hvor det var fungeringer på alle nivå.
- Fylkesmannen holder fokus på kunnskapsgrunnlaget og støtter og motiverer kommunene til kartlegging av eget naturmangfold som grunnlag for avveining mellom bruk og vern. Flere og flere områder blir kartlagt, men mye gjenstår. Det er gjennomført flere samlinger i nettverk for naturmangfold og opplæring i naturmangfoldloven for kommuner og regionale sektormyndigheter. Samlingene har hatt mange deltakere og mer fokus på naturmangfold og bruk av prinsippene i naturmangfoldloven.
- Forvaltningsordningen for store verneområder er nå etablert og forvalterne er på plass. Vi har sammen med fylkeskommunen etablert Klimaråd Sør-Trøndelag som en arena for kunnskapsoppbygging og oppfølging av klimaarbeidet i kommunene. Alle kommuner har nå klima- og energiplaner, men det gjenstår å få disse innarbeidet i handlingsprogram og økonomiplaner.
- Innen forurensningsfeltet er arbeidet med opprydding i «gamle synder» i Trondheim havn startet, samt at vi er i gang med opprydding i sedimenter ved skipsverft. Embetet har ikke kapasitet til å gjennomføre forurensningstilsyn i et omfang som er nødvendig for å sikre tilstrekkelig etterlevelse av forurensningsbestemmelsene for ulike bransjer.
- Embetet prioriterer å delta tidlig og tydelig i planprosesser med råd og veiledning. Antall innsigelser og klagesaker på tema kyst- og strandsoneforvaltning er sterkt redusert. Fylkesmannen bidrar til å gjennomføre tre kommunepiloter som har til hensikt å styrke kommunenes førstelinjeforvaltning innenfor plan-, miljø- og landbruksområdet.
- Fylkesmannen er opptatt av å gi tilbakemelding til sentrale organer i styringsdialogen og i ulike møtepunkt om embetsoppdraget og virkning av nasjonal politikk.

Ressursbruk

Fylkesmannen hadde i 2014 et mindreforbruk på kap 0525 post 01 på kr. 1.451.044. Kommentarer til dette er gitt i vår oversendelse av statsregnskapet, og er i denne årsrapporten gjengitt i ledelseskomentaren under del VI Årsregnskapet.

Trondheim, 26. februar 2015

Brit Skjelbred (sign.)

fung. fylkesmann

II - Introduksjon til embetets hovedtall

Samfunnsoppdraget og overordnede mål for embetet

Fylkesmannen i Sør-Trøndelag er administrativt underlagt Kommunal- og moderniseringsdepartementet. Fylkesmannen er statens representant i fylket og har ansvar for å følge opp vedtak, mål og retningslinjer fra Stortinget og Regjeringen. Fylkesmannen er dessuten et viktig bindeledd mellom kommunene og sentrale myndigheter. Embetets samfunnsoppdrag er hovedsaklig gitt gjennom Fylkesmannsinstruksen, mens utdyping av oppdraget samt overordnede mål er gitt i det årlige tildelingsbrevet. Oppdrag og resultatmål gis gjennom embetsoppdragene og eventuelle prosjektoppdrag fra Fylkesmannens oppdragsdepartementer. Vi går ikke nærmere inn på innholdet i disse dokumentene her, i det de antas å være kjent.

For å ha en felles og omforent oppfatning om hvordan oppdraget skal gjennomføres, har Fylkesmannen utformet en strategisk plan som rulleres hvert år med 4-årig perspektiv. For 2014 har strategiplanen hatt følgende hovedmål:

1. Med respekt for lokaldemokratiet arbeider vi for gode og helhetlige samfunnsmessige løsninger innenfor den nasjonale politikken.
2. Vi skal ha kompetanse slik at vi kan løse våre oppgaver på en måte som gir tillit i samfunnet og bidrar til å utvikle Sør-Trøndelag.
3. Gjennom godt kommunikasjonsarbeid skal vi bli en tydelig samfunnsaktør og skape gode interne prosesser.
4. Vi skal ha en fleksibel og tilpasningsdyktig organisasjon som lett tilpasses endringer i samfunn, oppdrag og roller.
5. Vi skal ha en virksomhetsplanprosess som synliggjør samhandlingsbehov og muligheter.

Presentasjon av embetet

Embetsledelsen har i 2014 bestått av fylkesmann Jørn Aksel Krog og assisterende fylkesmann Brit Skjelbred. Embetet hadde pr 31.12.2014 169 ansatte, inklusive fylkesmannen selv, 2 lærlinger og 1 person i vernet arbeidsplass. Antall årsverk er 146,35 iht DFØs definisjon.

Embetets hovedkontor er lokalisert i Trondheim. I tillegg er Reindriftsavdelingen lokalisert på Røros. 2 nasjonalparkforvaltere har også kontorsted på Røros (dog ikke samlokalisert med Reindriftsavdelingen), og 1 i Tydal.

Organisasjonsstrukturen er tradisjonell, med tre stabsenheter: Administrasjonsstaben, Kommunal- og samordningsstaben og Fylkesmannens sekretariat (personalsjef og kommunikasjonsrådgiver). Etter at Reindriftsavdelingen ble opprettet 01.01.2014, har embetet 6 fagavdelinger: Justis- og beredskapsavdelingen, Oppvekst- og utdanningsavdelingen, Sosial- og helseavdelingen, Miljøvern avdelingen, Avdeling for landbruk og bygdeutvikling samt Reindriftsavdelingen.

Fylkesmannen i Sør-Trøndelag valgte å opprette egen reindriftsavdeling for best mulig å kunne oppfylle det ene av målene med omorganiseringen av reindriftsforvaltningen: å integrere reindriftsoppgavene mest mulig i embetets øvrige virksomhet, samtidig som de gis en synlig plassering på linje med områdene miljøvern og landbruk. Det har ikke vært gjort andre større organisatoriske grep i 2014, bortsett fra at Kommunal- og samordningsstaben er styrket for bedre å kunne håndtere satsingsområdene kommunereformen, storbysatsingen og innsigelsespilotforsøket.

Hovedtall for embetet

Kravet om nøkkeltall for 2014 utgår med unntak av antall årsverk, jf. epost fra KMD av 16.02.2015. Årsaken er at nøkkeltallene slik de vil bli etter DFØ's veileder til årsrapport, ikke vil gi noen mening. Dette vil det arbeides videre med i 2015.

Antall årsverk i 2014 iht DFØs mal: 146,35

Kort omtale av samarbeid med andre embeter og andre virksomheter

Det ble inngått en formell samarbeidsavtale med Fylkesmannen i Nord-Trøndelag i juni 2013. Hensikten er å bidra til størst mulig gagn og nytte for Trøndelagsregionen. Avtalen skal forsterke samhandlingen mellom embetene. Samarbeidet skal bidra til effektiv, robust og fleksibel oppgaveløsning, redusere eventuelt sårbarhet og

kapasitetsutfordringer hos hverandre, bidra til kompetanseheving og eventuell spesialisering på enkeltområder. I tillegg til den overordnede avtalen er det inngått fagspesifikke avtaler på en rekke fagområder blant annet kjøp av IKT-tjenester, satsing på barn -og unge, omsorgsplanarbeidet, vergemål, beredskap, statistikk, analyser og kommunereform, forvaltning av skogfondmidler, forvaltning av økonomiske virkemidler og utbetalinger ved både ferieavviklinger og sykdom, biologisk mangfold, plan, forurensning og vern og samarbeid om GIS. Avtalene revideres jevnlig og det er felles ledermøter og saksbehandlermøter gjennom året.

Det har over lang tid vært etablert et 5-fylkesmannssamarbeid mellom FMST, FMNT, FMHE, FMOP og FMMR. Embetsledelsene i disse fylkene møtes årlig, og i tillegg har samarbeidet gitt grunnlag for en rekke felles tiltak og møteplasser på fagnivå. Det er også etablert et samarbeid mellom embetsledelsene hos FMST, FMNT og Landshøvdingen i Jämtland. Også dette samarbeidet har resultert i konkrete tiltak, samtidig som det gir grunnlag for prosjektsamarbeid på fagnivå.

Embetet har egne samarbeidsavtaler med Sør-Trøndelag fylkeskommune, KS og Husbanken, og det er aktuelt å utarbeide en avtale med IMDI.

I tillegg har avdelingene samarbeid med andre embeter og virksomheter som omtales nedenfor.

Oppvekst og utdanning

Oppvekst- og utdanningsavdelingen har samarbeid med andre embeter om oppdragsløsning på mange områder. Tilsyn med sentre for foreldre og barn gjennomføres i samarbeid med FMMR og FMNT. På KDs resultatområde 31.2 er det etablert nettverk for erfaringsutveksling og case-drøfting rundt klagesaker knyttet til skoleelevers psykososiale miljø jf oppl. kap 9a, dette via den ovennevnte 5-fylkesregionen. Innenfor dette regionsamarbeidet på barnehage- og skoleområdet er det i tillegg omfattende kontakt mellom saksbehandlere i hverdagen, knyttet til drøfting av ulike utfordringer. Regionen har årlig ledersamling, med erfaringsutveksling og felles planlegging som hovedtema. På barnevernområdet skjer delvis tilsvarende innenfor region Nord.

Mest omfattende samarbeid skjer med FMNT, og her er det inngått skriftlig avtale som regulerer samarbeidsforholdet. Ut fra denne planlegges årlig samarbeidsaktivitet. Eksempler på samarbeid i 2014 var: Felles kommunesamlinger, felles internsamling for alle som jobber med barn/unge tverrfaglig i hvert embete, eksamenssamarbeid og arbeid med samiske oppdrag. Utgangspunktet er at vi skal samarbeide hvis ett eller flere av følgende kriterier oppfylles: 1) Økt kvalitet, 2) Bedre effektivitet, 3) Redusert sårbarhet.

Avdelingen tar aktivt del i ulike samarbeidsfora i fylket for å sikre god koordinering og samordning overfor ulike brukergrupper. Eksempler på samarbeidsaktører i slike fora er Sør-Trøndelag Fylkeskommune, KS, Bufetat og Statped.

Justis og beredskap

Embetet samarbeider med FMNT for tredje gang da en oppdatert fylkes-ROS, ROS Trøndelag www.rostrondelag.no, ble ferdigstilt 2 kvartal 2014. Embetet samarbeider også med FMNT og Länsstyrelsen i Østersund gjennom Grenseredningsrådet i Midt-Skandinavia med årlig møte samt ulike prosjekter på tvers av riks- og fylkesgrensen. Justis- og beredskapsavdelingen deltar i etablerte regionale nettverk innen saksområdene klagesaker etter plan- og bygningsloven, fri rettshjelp, vergemål og familierett.

Landbruk og bygdeutvikling

Fylkesmannen samarbeider godt, jevnlig og systematisk med andre embeter, Møre og Romsdal og Nord-Trøndelag spesielt. Men også andre fylker som Hedmark og Oppland er det opprettet samarbeid med. Det foreligger samarbeidsavtaler på flere områder med FMNT, deriblant på jord- og skogbruksområdet. Gjennom prosjektrettet arbeid (bl.a. Interreg Norge-Sverige programmet) er det også kontakt mot Jämtlands län i Sverige. Virksomheten har også lang erfaring og tradisjon for samhandling i det regionale partnerskapet. Innovasjon Norge og Sør-Trøndelag Fylkeskommune, er de mest sentrale. Med disse er det opprettet egne arenaer til utvalgte formål. Sammen med partnerskapet er Regionalt Landbruksforum sentralt i embetets utvikling av resultater på landbruks- og matområdet. Der deltar også KS, landbrukets næringsorganisasjoner og ungdomsorganisasjoner.

Vi samarbeider med Fylkesmennene i Hedmark, Oppland og Nord-Trøndelag omkring Fjellandbrukssatsinga. Koordinert samhandling og virkemiddelbruk. Samarbeid med FMMR gjennom Grønn Forskning i Midt-Norge. Dette skal fremme forskningsinnsats og -midler til landbruket i regionen. LBA har også samarbeid med andre fylkesmannsembeter både på prosjektrettede aktiviteter og innen forvaltning: Med FMNT er det bredt samarbeid på satsing med å fremme økologisk landbruk (Foregangsfylker økologisk), prosjektrettet satsing på videreutvikling av grøntsektoren gjennom økt produksjon og verdiskaping . Det er videre samarbeid med FMHE

og FMNT i utvikling av Inn på tunet (IPT). På forvaltningsområdet er det godt samarbeid med FMNT på tilskuddsforvaltning og kontroll. Vi samarbeider også med FMMR og FMNT gjennom arbeidet i felles rovviltregion. På områdene Inn på tunet og Urbant / bynært landbruk har Fylkesmannen dessuten hatt nært samarbeid med FMOA, og også med FMTR og FMNO på IPT-området spesielt.

Reindrift

Reindrifftsforvaltningen hos Fylkesmannen i Sør-Trøndelag har et forvaltningsområde som strekker seg langt ut over Sør-Trøndelags fylkesgrenser, til sammen innenfor sju fylker. FMST har derfor utarbeidet fylkesvise avtaler om bruk av embetets reindrifftskompetanse i samarbeid med FMNT, FMMR, FMHE, FMOP, FMSF og FMBU. Det er derfor etablert et, i utgangspunktet, godt avtalefestet samarbeid med de ovennevnte fylkesmannsembetene om bruken av vår reindrifftsfaglige kompetanse i arealsaker som kan tenkes å berøre reindriftens interesser. Vi har samtidig et samarbeid med svenske myndigheter der det trengs, herunder Länsstyrelsen i Jämtland.

Det er i tillegg et godt samarbeid mellom reindrifftsavdelingene i embetene i Sør- og Nord-Trøndelag, herunder utveksling av kompetanse/råd, og ved behandling av reindrifftssaker/arealsaker som berører begge embetene.

Sør-Trøndelag fylkeskommune har utarbeidet et kartbasert inngrepsstudie som dekker reinbeiteområdene til Saanti sijte, Gåebrie sijte og Fæmund sijte. Inngrepskartet er ment som et verktøy i kommunalt og regionalt planarbeid, og viser utviklingen av samferdsel og teknisk infrastruktur, og fritidsbebyggelse i reinbeitedistriktenes beiteområder. Fylkesmannen har vært rådgivende i dette arbeidet hva gjelder reindriftens særverdiområder og minimumsbeiter.

Det er etablert et godt samarbeid med Statens strålevern og Mattilsynet vedrørende tiltak mot radioaktivitet i reinbeiteland og reinkjøtt, og annen kriseberedskap i næringen.

I sanksjonssammenheng har Fylkesmannen et samarbeid med Politiet.

Miljøvern

På miljøvernssiden har Fylkesmannen møtepunkter innen flere fagfelt, særlig med FMNT. Vi har minimum en samling årlig mellom faggruppene inne biologisk mangfold, innen verneområdeforvaltning og inne forurensning og vannforvaltning. Vi kjører parallelle prosesser på marint vern av områder knytta til Trondheimsfjorden. Innen ivaretagelse av vill anadrom fisk har vi et tett samarbeid om forvaltning av laks og sjøaurestammene knytta til Trondheimsfjorden. Vi har et nært samarbeid om sekretariat for rovviltnemda i region 6 med FMMR og FMNT. Vi har også samarbeid med FMHE, FMOP, FMMR og FMNT om ny forvaltningsmodell for store verneområder.

Sosial og helse

Regionalt samarbeid med FMMR og FMNT om omsorgsplanarbeidet. Samarbeid med Fylkesmennene i Oppland og Hedmark om boligsosialt arbeid i samarbeid med kompetansesentrene for rusfaget (Korus) i region Øst og Midt, Rusmiddelmissbrukernes interesseorganisasjon (RIO) og Husbanken.

Regionalt samarbeid om klagesaker etter sosialtjenesteloven med embetene i Nord-Trøndelag, Møre og Romsdal, Oppland og Hedmark.

Faglig samarbeidsnettverk om tvang og makt overfor psykisk utviklingshemmede (Helse- og omsorgstjenestelovens kapittel 9) med embetene i Nord-Trøndelag, Møre og Romsdal, Sogn og Fjordane, Hordaland og Rogaland.

Og ikke minst samarbeid med FMNT og FMMR om tilsyn med spesialisthelsetjenesten hvor nesten alle planlagte tilsyn med spesialisthelsetjenesten foregår med regionalt sammensatte team.

På barn- og ungeområdet samarbeider FMST med STFK (Sør-Trøndelag fylkeskommune), RKBU (regionalt kompetansesenter for barn og unge) og Korus om den årlige barn- og ungekonferansen.

Vi samarbeider også med STFK, utviklingssenter for sykehjem, utviklingssenter for hjemmebaserte tjenester og KS om omsorgsplanarbeidet.

Så er vi deltakere i Kompetansesenterforum som består av kompetansesentre på velferdsområdet med tilstedeværelse i Trondheim. Det gjelder NAPHA (nasjonalt kompetansesenter for psykisk helsearbeid), NAKU (nasjonalt kompetansesenter for utviklingshemming), RVTS (regionalt kompetansesenter om vold, traumatisk stress og selvmordsforebygging), Korus og RKBU.

III - Årets aktiviteter og resultater

Sentrale politiske føringer

De sentrale politiske føringene var i 2014 knyttet til generelle iverksettings-, samordnings- og veiledningsoppgaver rettet mot kommunene. Det var understreket at sektorovergripende oppgaver bør løses gjennom samarbeid mellom berørte fagavdelinger i embedene, og at læring og erfaringsutveksling vektlegges i oppgaveløsningen, så vel mellom fagavdelingene internt i embedet og mellom embedene.

Fylkesmannen i Sør-Trøndelag har lagt de sentrale politiske føringene i tildelingsbrevet og andre dokumenter fra våre oppdragsgivere til grunn for vår oppgaveløsning. I tillegg har embedet, som det også framgår andre steder i årsrapporten, lagt stor vekt på gjensidig informasjon, samhandling og erfaringsutveksling så vel innad i embedet som med øvrig regional stat. Vårt utgangspunkt er at Fylkesmannen skal være sterk på kunnskap, kjennskap og klokskap: høy og oppdatert fagkompetanse, god kjennskap til kommunene og lokale forhold i fylket, og klokskap i forvaltningen av ulike sektorområder med til dels motstridende mål i skjæringspunktet mellom nasjonal politikk og lokalpolitisk handlingsrom.

Vurdering og analyse av sektorområdene

2.1 Generelle samordningsoppgaver. Modernisering av offentlig sektor

Gjennom kommunedialogen er Fylkesmannen opptatt av å tilrettelegge en likeverdig arena for samtaler om statlig politikk og forventninger sett opp det lokale selvstyrets behov for handlingsrom og legitimitet. Fylkesmannen er også opptatt av internt i eget embete, og i dialogen med statlig etater, å formidle betydningen av å ta hensyn til lokalt selvstyre. Kampflybasen i Ørland er et eksempel på en sak der Fylkesmannen i 2014 la ekstra vekt på god og tett samordning mellom fagavdelingene.

På planområdet har Fylkesmannen gjennom tidlig dialog med kommunene, klart å redusere antall innsigelser til kommunale arealplaner. Plan er også et område som illustrerer problemstillingen med at økt selvstyre fører også til økt ansvar for kommunene. Fylkesmannen har bidratt med å understreke at langsiktig tenkning i planleggingen kan øke kommunenes handlingsrom. Vi har også vært opptatt av at kommunalt handlingsrom øker ved bedre juridisk kvalitet på planer, og at krav til utredning følges slik at beslutningsgrunnlaget blir godt.

For å samordne den statlige tilsynsvirksomheten rettet mot kommunene og samtidig kunne ta hensyn til kommunenes egen kontrollvirksomhet, har embedet etablert et fast årlig møtepunkt med de regionale statlige tilsynsetatene og sekretariatene for kontrollutvalgene. I tillegg til å samordne planlagte tilsyn og kontroller utveksles erfaringer fra gjennomførte aktiviteter. Internt på embedet har en egen gruppe gjennom flere år arbeidet med å samordne, utvikle og forbedre embedets tilsynsvirksomhet. Selv om det fortsatt er mye som kan forbedres på den statlige siden, vil det også være nødvendig at kommunene jobber for å utvikle bruken av tilsyn som verktøy i eget forbedringsarbeid. Fylkesmannen mottok heller ikke i 2014 varslinger fra verken regionale statlige tilsynsetater eller kommuner om bruk av pålegg eller andre sanksjoner med vesentlig virkning for kommunen. Det har derfor ikke vært behov for å gjennomføre dialogmøter med bakgrunn i kommunelovens § 60e.

Fylkesmannen har hatt en aktiv rolle i kommunereformarbeidet, ved bl.a. å starte opp tidlig i samarbeid med KS, og vært opptatt av en tydelig framtidsplan for å få dialogen både innad i og mellom kommuner i gang. Fylkesmannen har vært opptatt av at kommunene må se på hva som er hensiktsmessige løsninger i et fylkesperspektiv, og ikke bare hva som gagnar egen kommune. Det har vært vellykka at arbeidet har blitt forankra i kommunestyrene, og Fylkesmannen har støtta opp under kommunene både med prosessstøtte og midler til frikjøp av prosjektlederressurs i kommunene. Et godt forhold til KS og en velfungerende fylkeskoordineringsgruppe, gjør at kommunereformarbeidet totalt sett har hatt en god framdrift i fylket.

2.2 Velferd, helse og personlig tjenesteyting

Fylkesmannen har arrangert en konferanse om rus/psykisk helse og boligsosialt arbeid, samt opplæring i økonomisk rådgiving og kvalifiseringsprogrammet. Vi drifter også et rusfaglig forum og nettverk for psykisk helsearbeid i Sør – Trøndelag. Vi har fokusert på sammenheng mellom NAV, psykisk helse og rus. Fylkesmannen har bidradd aktivt gjennom kompetansebygging og nettverk i å bedre levekår for vanskeligstilte.

Samlet har arbeidet i 2014 bidradd til høyere kompetanse i saksbehandlingen i kommunene. Et felles nettverk for rus og psykisk helse har bidradd til større interkommunalt arbeid og kjennskap til hverandre. Under «barn og unge-konferansen» har Fylkesmannen erfart at det å sette bidragsyttere fra flere tjenesteområder i den enkelte kommune rundt samme bord har gitt økt samhandling innad i kommunen.

I oppfølging av Omsorgsplan 2020 «morgendagens omsorg» valgte Fylkesmannen å møte alle kommunene i fylket gjennom Samhandlingsreformens kommunegrupper. Dette ga en god mulighet til å formidle statlige forventninger og ga også en arena for utviklingssentrene for sykehjem og hjemmebaserte tjenester samt tannhelsetjenesten. Kommunene ble spesifikt bedt om å formidle sine behov og forventninger på pleie- og omsorgsområdet. I løpet av kort tid vil det være ferdigstilt en FOU-rapport, utarbeidet av RO (Ressurssenter for omstilling i kommunene) som oppsummerer kommunenes opplevelse av framtid utfordringer og ønsket bistand. Dette vil være et grunnlag for Fylkesmannens arbeid på saksområdet. Rapporten vil også evaluere arbeidsmetoden.

Fylkesmannen fortsatte sitt tilsyn med kommunens folkehelsearbeid i 2014 og har i alt hatt tilsyn med 9 kommuner. I samarbeid med fylkeskommunen har Fylkesmannen bidratt til opplæring i folkehelsearbeid for kommunene. Det er utarbeidet en regional folkehelseplan. Fylkesmannen gjør fortløpende vurdering av kommunens ivaretagelse av folkehelsehensyn i planverket. Vi mener å se tegn på at kommunene bedre ivaretar folkehelseperspektivet i sine planverk. Det er en økt bevissthet om tverrsektorielt ansvar. Vi ser en oppblomstring av folkehelse tiltak i tjenestene. Den nordiske folkehelsekonferansen som ble arrangert i Trondheim bidro til å sette ytterligere fokus på folkehelsearbeidet i Sør-Trøndelag. Her vil Trondheimserklæringen være en vedvarende påminnelse.

Embetet arbeider kontinuerlig med en videreutvikling av vergemålsarbeidet, herunder å sikre nødvendig kompetanse, etablere hensiktsmessige rutiner for arbeidet og en effektiv styring. I vårt vergekorps har vi personer med stor kompetanse på enslige mindreårige asylsøkeres situasjon. Vi bruker disse når verger skal oppnevnes. Vi har et stort vergekorps med advokater som kan brukes ved hasteoppnevninger. Vi har utarbeidet hensiktsmessige rutiner for bruk ved oppnevning av verger. Vi har tilfredsstillende oversikt over våre kapitalkontoer. Vi gjennomfører i tillegg en systematisk kartlegging av alle saker i ARVE ved kontroll av alle nødvendige regnskapsdokumenter. Vi vurderer å ha en tilfredsstillende håndtering (rutiner) av saker om økonomisk godtgjøring til verger samt saker som gjelder uttak fra kapitalkonto.

2.3 Oppvekst, barnehage og opplæring

Fylkesmannen har videreført og videreutviklet det tverrfaglige arbeidet knyttet til barn og unge, internt i fagavdelingen og sammen med andre avdelinger. Som en del av dette har vi påbegynt arbeidet med å slå sammen faggruppene for barnehage og skole. Det er også tilsatt en egen koordinator for satsingsområder på tvers av avdelingens fagområder. Fylkesmannen har også videreført ordningen med felles ledermøter mellom Oppvekst- og utdanningsavdelingen og Sosial- og helseavdelingen. Ordningen med en egen barn og unge-gruppe i embetet er også videreført. På barnevernområdet har Fylkesmannen, sammen med kommunene, hatt fokus på å sikre helhetlig og tverrfaglig samarbeid knyttet til barn og unge. Selv om det er et positivt engasjement, er det fortsatt en utfordring å sikre godt nok tverrfaglig samarbeid, både innad i kommunene og i samarbeidet mellom kommuner og eksterne fagmiljø.

Fylkesmannen har hatt fokus på samarbeid med andre kompetansemiljøer i fylket; det være seg universitet/høgskoler, Statped etc. På barnevernområdet har Fylkesmannen hatt møter med enkeltkommuner med bakgrunn i funn fra halvårsrapporteringene. Dette synes både kommunene og Fylkesmannen er en hensiktsmessig og effektiv måte å gi råd og veiledning på.

I forkant av felles nasjonalt tilsyn i regi av Utdanningsdirektoratet, har alle skoleeiere og skoleledere i fylket fått veiledning. Modellen, veiledning før tilsyn, er godt mottatt av kommunene.

Forskning viser at barn i barneverninstitusjoner ofte ikke får det opplæringstilbudet de har rett til. Vi vet også hvor viktig skole er for å kunne møte egne og samfunnets behov. Fylkesmannen har derfor, i 2014, videreført individtilsyn på barneverninstitusjoner blant annet med fokus på beboernes opplæringstilbud. Vår organisering, der barnehage, skole og barnevern er organisert i samme avdeling, er etter vår oppfatning en suksessfaktor.

Det er etablert forum for erfaringsutveksling mellom voksenopplæringsenhetene og bosettingskommunene i Sør-Trøndelag. Det er også gjennomført fellesmøte for begge Trøndelagsfylkene. De deltakende kommunene vurderer nettverksmøtene som nyttige. Fylkesmannen i Sør-Trøndelag, i samarbeid med Fylkesmannen i Nord-Trøndelag, har startet en prosess for å vri etterutdanningsmidler innen feltet over mot studiepoenggivende videreutdanning. De kommuner Fylkesmannen har vært i dialog med, er positive til denne endringen.

2.4 Arealdisponering, byggesaker og universell utforming

Tidlig deltakelse i planprosessene er et fokusområde for Fylkesmannen, og det er i 2014 kjørt LEAN-prosesser for å effektivisere planbehandlingen i embetet. Gjennom tidlig dialog bidrar embetet til forutsigbarhet og effektive planprosesser både for reguleringsplaner og kommuneplaner. Fylkesmannen erfarer at kvaliteten på

kommunale planer er blitt bedre, og lojaliteten til vedtatte planer jevnt over er god. Fylkesmannen legger betydelige ressurser i kommunedialog og tidlig medvirkning i planarbeidet, for å bedre forståelsen og forankringen i kommunene av de nasjonale politikkområdene. Vi har etablert et formalisert samarbeid bla i planforum og i andre samrådsmøter med NVE, Statens vegvesen, Jernbaneverket, Sør-Trøndelag fylkeskommune m.fl. Embetet har siden 2013 deltatt i pilot for samordning av statlige innsigelser hvor målet er bedre og mer målrettet behandling av plansaker, og vektlegging av lokal handlefrihet. Satsingen på tidlig dialog i plansaker og styrking av kvalitet og gjennomførbarhet gjelder både på kommuneplan- og reguleringsplannivå. Erfaringene så langt viser at det er oppnådd størst effekt på kommuneplannivå. Det er i 2014 lagt vekt på å redusere antall innsigelser, og embetet kan vise til en reduksjon i bruken av innsigelse med ca 30%. Vi ser likevel et potensiale for å løse oppgaven enda bedre dersom de aktuelle fagdepartementene kunne formidle tydelige vurderinger av innslagspunkt for innsigelse.

Alle avdelinger i embetet deltar aktivt i planprosessene, og fagavdelingenes innspill samt uttalelser fra regionale statsetater samordnes av Kommunal- og samordningsstaben. Særlig konfliktfylte saker samt viktige planfaglige tema blir diskutert i internt planforum. I tillegg arrangeres regionalt planforum i samarbeid med fylkeskommunen. Hit inviteres statlige og regionale organer, kommuner og ev. private interessenter. Forumet er en nyttig arena for å få utdypet kompliserte og konfliktfylte saker, og møtene forenkler og forbedrer arbeidet med uttalelser til planprogram og planer. Sammen med fylkeskommunen driver Fylkesmannen også plannettverk for kommunale planleggere.

KOSTRA-tallene for 2013 viser at Sør-Trøndelag fortsatt har store utfordringer med å få ned omdisponeringen av verdifull dyrka jord på et akseptabelt nivå. Presset er fortsatt størst i Trondheimsregionen som opplever stor vekst i form av boligbygging, men også i form av store infrastrukturtiltak. I tillegg til arbeidet med å redusere årlig omdisponering av dyrka og dyrkbar jord, har Fylkesmannens fokus på utnyttelsesgrad, boligtetthet og samordnet areal og transportplanlegging.

Reindriftens interesser blir formidlet i alle relevante plansaker. Opplevelsen etter at reindriftsforvaltningen ble innlemmet i fylkesmannsembetet er at dette hensynet nå kommer tidligere inn i planprosessene, med den følge at en del innsigelser unngås.

Planer og planstrategier blir også vurdert ut fra et helse- og sosialfaglig perspektiv, og flertallet av plansakene blir vurdert med en medisinsk faglig tilnærming. Ved vurdering av overordnede planverk som kommuneplanens samfunnsdel, kulturplan og folkehelseplaner legges det vekt på tverrfaglig involvering av både lege og folkehelserådgiver for å sikre en bred forankring i planarbeidet. For tiden ivaretas universell utforming etter avtale av fylkeskommunen.

Barn og unges oppvekstmiljø er et prioritert område i embetets behandling av plansaker, herunder trygg skoleveg og hensiktsmessige lekeområder.

Beredskapshensyn blir vurdert i plansaker, og vi ser en stor variasjon i hvordan plan- og bygningslovens krav til ROS-analyser knyttet til arealplanleggingen ivaretas.

Fylkesmannen fokuserer på å finne handlingsrom for kommunal utbygging og utvikling innenfor rammene av den nasjonale miljøpolitikken, og har utviklet policydokumenter på en rekke innsatsområder. For å operasjonalisere nasjonal klimapolitikk har vi fokusert på behovet for økt fortetting, redusert privatbiltrafikk, tilrettelegging for kollektivtransport og ivaretagelse av bo- og livskvalitet igjennom å påse at nasjonale retningslinjer for støy og luftkvalitet blir hensyntatt. I påvente av klare nasjonale føringer i forhold til disse temaene har vi gjennom dialog med både kommuner og andre statlige myndigheter, søkt å finne omforente plangrep som understøtter den nasjonale klimapolitikken. Grensesetting i forhold til bl.a. temaet "støy" har vært spesielt utfordrende. Tidlig involvering i planarbeidet er en suksessfaktor for å få fram gode planer og for å redusere antall konfliktsaker. Geografisk fokus har vært og vil være Trondheimsregionen, samt i og rundt kommunesentrene i fylket.

Det er gitt juridiske innspill til arealbruksformål og planbestemmelser til 9 kommuneplaner (arealdelen) eller kommunedelplaner i løpet av året. Fylkesmannen har hatt et økt fokus på saksbehandlingstid i klagesaker etter plan- og bygningsloven i året som gikk, og har behandlet et større antall saker innenfor lovbestemte frister. Trenden var særlig positiv siste tertial hvor en vesentlig andel av sakene ble behandlet innenfor fristen.

Fylkesmannen har både faglig og (i tidligere år) ved bruk av skjønnsmidler bidratt aktivt til bruk av geodata i kommunale planprosesser og etablering av digitale planarkiv.

2.5 Landbruk og næringsutvikling, naturressursforvaltning og miljøvern

Følgende gjennomførte aktiviteter i 2014 på landbruks- og matområdet tillegges særlig vekt når vi skal kunne

vurdere måloppnåelse på området:

- Reduksjon av antallet innsigelser i areal-/ plansaker. Større deltakelse / medvirkning for alle relevante interessenter
- Gjennomført LEAN-prosesser. Forbedring av rutiner, reduksjon av tidstyver,
- Gjennomført og forbedret ROS-analyser. Økt forvaltnings- og rettssikkerhet.
- Økt samarbeid med andre embetsinterne avdelinger som MVA, SHA, OUA. Bedre målretting av tiltak og økt sikkerhet i forvaltningen
- Styrket samarbeid og samhandling med relevante forskningsmiljø. Styrket kompetanse for bedre og sikrere måloppnåelse med bedret effektivitet.

I arbeidet med å legge til rette for næringsutvikling og innovasjon i samarbeidet med det regionale partnerskapet og gjennom synliggjøring av lokale fortrinn og synergier i verdikjedene i landbruket, legger Fylkesmannen stor vekt på videreutvikling av det regionale partnerskapet og det samlede virkemiddelapparatet. Gjennom ulike fora som kontaktmøter, Regionalt Landbruksforum, Tenkeloft Trøndersk Landbruk, innovasjonsprogrammet Landbruk 21 Trøndelag og et sett av godt forankrede utviklingsprogram, er dette sentrale elementer og tiltak for videreutvikling av både landbrukets primærproduksjon og ny næringsutvikling. Områder som mat og reiseliv, tjenesteproduksjon, primærproduksjon med spesiell vekt på skog, melkeproduksjon, storfekjøtt, sau og grøntsektoren, samt strategiske satsinger på sentral infrastruktur som eksempelvis Skjetlein grønt kompetansesenter, er alle elementer som både framstår som viktige verktøy, men også viktige resultater i seg selv.

Naturressursforvaltning og miljøvern var bare kort nevnt i tildelingsbrevet for 2014. For dette området er derfor også de overordnede føringene i embetsoppdraget lagt til grunn for rapporteringen.

Vi har prioritert kartlegging og kvalitetssikring av naturmangfolddata. Særlig verdifulle naturtyper er kartlagt i alle kommuner minst en gang og i 15 kommuner er det gjennomført to eller flere kartlegginger. Likevel er bare mellom 10-30 % av kommunenes arealer godt kartlagt. Det er ikke gjennomført systematisk kartlegging av fremmede arter. Kunnskapsgrunnlaget om hvor arter og naturtyper finnes i fylket er derfor fremdeles mangelfullt. I tillegg mangler hoveddelen av kartleggingen av viktige levesteder for sjeldne arter. Til sammen 289 trua og nær trua arter og 27 trua naturtyper har fylket som «levested». I arbeidet med forvaltningsplaner for helhetlig vannforvaltning har vi karakterisert og klassifisert vannforekomstene. Foruten egne midler har vi gitt kommunene skjønnsmidler til overvåking. De fleste vannforekomster er klassifisert ut fra skjønnsmessige vurderinger. Det er derfor viktig å følge opp med konkret overvåking for å etterprøve/ justere disse vurderingene for å sikre riktige tiltak. Vi har de siste årene gjennomført et prosjekt for opplæring og erfaringsutveksling mellom kommuner og regionale myndigheter innen naturmangfold og bruk av naturmangfoldloven.

Tre forvaltere for store verneområder er på plass. Utkast til verneforslag etter marin verneplan for Rødberg og Gaulosen er utarbeidet og klar for høring. Det er under arbeid 8 og vedtatt 2 forvaltningsplaner for verneområder. Frivillig vern av skog er videreført og 3,2 % av den produktive skogen i fylket er vernet, men flere kvaliteter er underrepresentert. Tre skogreservater ble utvidet i 2014, og to nye ble opprettet. Inngrep langs elver og bekker og lakselus gjør at sjøaurebestandene i regionen er sterkt nedadgående. Store mengder lakselus påvirker også villaksen. Mengde rømt oppdrettslaks er i flere vassdrag så stor at det påvirker den genetiske sammensetningen og bestandsstørrelsene i de ville bestandene. Det er gjennomført ulike tiltak mot fremmede arter bla. mink, lupiner, signalkreps og mort. Skadepotensialet av ulike fremmede arter i fylket er stort særlig i kystlynghei, verneområder på kysten og langs vassdrag. Antall søknader om erstatning for rovviltskader er betydelig redusert fra 2013.

Alle kommunene har klima- og energiplaner, der ambisjonene er 10-20% reduksjon i CO₂-utslipp noe som er under det regionale målet på 30%. Flertallet av planer er ikke innarbeidet i handlingsprogram og økonomiplaner, og er ikke fulgt opp med tiltak. Arbeidet med avfallsplaner for havner er i rute for de større havnene. Oppryddingen i Trondheim havn er startet. Arbeidet med opprydding i forurensa sedimenter og skipsverft tar betydelig mer tid enn forutsatt, særlig på tiltak i sjø. Forurensningstilsyn er gjennomført mot avløpsanlegg, deponier samt at vi har deltatt i risikotilsynet til HMS etatene og noen egeninitierte tilsyn. Til sammen har vi brukt ca 0.7 årsverk, mens forventningen er 1,5 årsverk. Vi har ikke kapasitet til å gjennomføre tilsyn i ønsket omfang da vi må prioritere å behandle utslippssøknader fra ulike næringsvirksomheter. Funn under tilsynene viser at tilsyn er viktig for å sikre bedre etterlevelse av ulike forurensningsbestemmelser.

Reindrift

Fra 1. januar 2014 ble reindrifftsforvaltningens områdekontor på Røros innlemmet i FMST som egen avdeling. Som et resultat av dette har reindrifftsinteresser kommet tidligere inn i planprosessene. Reindrifftsavdelingen har samarbeidet godt med de andre avdelingene om samordning av uttalelser, og har hatt færre innsigelser enn før. Kommunenes varierende reindrifftskompetanse er i midlertidig utfordrende med hensyn til planarbeid.

Reindriftsavdelingen hos Fylkesmannen i Sør-Trøndelag har et faglig forvaltningsansvar også for reindriften i Hedmark, Møre og Romsdal, Oppland, Sogn og Fjordane, Buskerud og i deler av Nord-Trøndelag. Møtevirksomhet og kontaktpunkt med de andre fylkesmannsembetene er en forutsetning for å oppnå resultater og kunne gi god informasjon om reindriften. Målet er en økende aksept for reindriftens behov og bruk av utmarksbeite.

Fylkesmannen opplever i stor grad mange konflikter mellom reindriften og andre utmarksinteresser, spesielt grunneiere og jordbruket. Distriktsgrensene til reinbeitedistriktene i Sør-Trøndelag/Hedmark reinbeiteområde er ikke funksjonelle beitegrenser, noe som medfører at rein ofte trekker over distriktsgrensene. Vi opplever til tider stort press fra grunneiere/jordbruket for å få ut «ulovlig beitende rein». Grunnet uklare sanksjonsmuligheter og uklare rutiner, er det vanskelig for Fylkesmannen å dempe støyen/konfliktnivået dette medfører, på en god måte.

Reindriftsavdelingen har utarbeidet gode saksbehandlingsrutiner på forskrift om tilskudd til konfliktforebyggende tiltak i forhold mellom reindrift og annen berørt part. Flere konfliktforebyggende gjerder mellom reindrift og jordbruk er blitt godkjent i Sør-Trøndelag/Hedmark reinbeiteområde. Fylkesmannen samarbeider godt med LAN på dette punktet. Embetet har også tatt initiativ til en dialog med LMD om lovbestemmelser som omhandler ansvar for gjerdehold rundt innmark og erstatningsansvar knyttet til dette, og statsråden har i et videomøte bekreftet sin intensjon om å drøfte dette i kommende stortingsmelding om reindriften.

Verdiskapning og produksjon i reindriften er bra. Den samiske reindriften i Sør-Trøndelag/ Hedmark reinbeiteområde og Trollheimen, og den «norske» tamreindriften i Sør-Norge er best i landet på produktivitet og slaktevekter jf. ressursregnskap for reindriftsnæringen 2013/2014. Alle er økologiske og økonomisk bærekraftig. Samtidig mener RDA det er viktig å framheve reindriften som den viktigste kulturbæreren for den sørsamiske kulturen. Trollheimen sijte er samtidig en utfordring med hensyn til utilgjengelige vinterbeiter og drivingsleier, pga. stort press fra grunneiere og andre utmarksinteresser.

Embetet legger vekt på å vedlikeholde og utvikle kompetansen for å utøve aktiv veiledning og rådgiving ovenfor kommuner og fylker som berører reindriften, slik at rettigheter til reindriftsutøvere blir ivarettatt. Oppdaterte arealbrukskart og god kommunikasjon med reindriften er faktorer som kan påvirke resultatet i embetet. Embetet må til enhver tid være oppdatert på ny forskning og kunnskapsgrunnlag som berører reindriften. Fylkesmannen har som mål å arrangere en årlig reineierkonferanse, og en dialogkonferanse mellom reindrift og andre interesser/myndigheter, for å øke forståelsen mellom reindrift og andre utmarksinteresser.

En viktig oppgave er å formidle kjennskap og kunnskap om sørsamenes kår før og nå. Reindriften har en avgjørende betydning for den sørsamiske kulturens bærekraft. Rettsutvikling og lovendringer med tilhørende forskrifter er forhold som kan påvirke resultatet. Fylkesmannen ønsker ved dette å oppnå en større aksept for reindriftsutøverens rettigheter. Et oppnådd resultat så langt er færre rettighetskonflikter innenfor distriktets grenser.

2.6 Samfunnssikkerhet og beredskap

Uønskede hendelser i fylket har etter Fylkesmannens vurdering blitt håndtert på en god måte på både lokalt og regionalt nivå. I 2014 ble ROS Trøndelag revidert. Dokumentet (www.rostrondelag.no) er forutsatt benyttet ved revidering av kommunenes helhetlige ROS-analyser. Tilsyn i 2014 viser avvik i 5 av 8 kommuner ifht. lov om kommunal beredskapsplikt hvor det fortsatt er mangler for å oppfylle lovens og forskriftens krav på alle punkter. De fleste av kommunene har nå fått opplæring i bruk av krisestøtteverktøyet DSB-CIM. Erfaringer fra øvelser i 12 kommuner i 2014 viser at det fortsatt er behov for trening på dette men helhetsinntrykket fra øvelsene er bra. Fylkesmannen er for øvrig godt fornøyd med respons og oppfølging i kommunene knyttet til terrorsituasjonen sommeren 2014. I arbeidet med plansaker ser vi en stor variasjon i hvordan kravene i PBL § 4-3 om ROS-analyser knyttet til arealplanleggingen ivaretas. Embetet har 3,2 årsverk dedikert til samfunnssikkerhet og beredskap.

Resultater og ressursbruk for embetet totalt sett og på resultatområder

Embetet har i 2014 et mindreforbruk på kr. 1.451.044 på vårt driftskapittel 525. Som beskrevet i vår oversendelse av statsregnskapet skyldes det flere forhold. En vesentlig årsak er at den store innsparingen embetet hadde i 2013 pga. momssaken, med bl.a. vakante stillinger, har hatt virkning også utover i 2014, og da særlig på rekruttering. Embetet har hatt 35 nytilsetninger i 2014, iberegnet integreringen av Reindriftsavdelingen. Vi har også hatt frikjøp av egne ansatte til å jobbe med store prosjekt, og det har vært tidsforskyvning ifm rekruttering av vikarer til erstatning for de frikjøpte. Avdelingsdirektøren på Oppvekst- og utdanningsavdelingen er frikjøpt i 50% stilling av Utdanningsdirektoratet, og dette frigjør lønnsmidler som er vanskelig å omdisponere fullt ut.

Fylkesmannen mener ressursbruken har vært effektiv i 2014, både i forhold til hva embetet har brukt ressurser på og hvordan ressursene er brukt. Vi viser forøvrig til del II og frafall av kravet om nøkkeltall for 2014. Av den grunn er vurderinger knyttet til nøkkeltallene også falt bort.

I tabellen nedenfor vises oversikt over ressursbruk på fagdepartement i 2014.

Merknad til kap.0525:

- HOD: Embetet har en reduksjon av sykepenger på ca kr.400.000 på HOD området i 2014. I tillegg var det vakanse i en stilling i 4 måneder som ikke ble erstattet. Embetet har også i 2014 brukt ekstra ressurser på førerkortsaker.
- MD: Embetet har fått en total rammeoverføring på kr 2.893.000 til nasjonalparkforvaltere i 2014. Resultatområde 121 «planlegging for en bærekraftig utvikling» ble i 2014 flyttet til KMD, til resomr 660«planlegging, bolig og bygningsrett». I tillegg har det vært en reduksjon i refusjon syke-/fødselspenger på området på ca kr.600.000, og det er belastet mindre lønnsutgifter på fremmedkap.
- JD: Den vakanse som var på beredskap i 2013 er besatt fullt ut i 2014, det har vært større reiseaktivitet samt at det ble brukt noe interne ressurser på Vergemål.
- AD: Ressursbruken i 2014 er rundt samme nivå som i 2013.
- LMD: Vakante stillinger i 2013 er besatt i 2014. Økning i inntekter, bl.a. for ansvaret med forvaltning av ordningen med konfliktforebyggende tiltak i forholdet mellom reindrift og annen berørt part, og noe økt refusjon av syke- og fødselspenger fra 2013.
- KMD: Økning pga overtok oppgavene fra Fornyings- og administrasjonsdep./«Andre». Embetet hadde også en stor supplerende tildeling i 2013 pga momssaken som påvirker resultatet. Avregning av driftsutgifter statens hus var redusert i 2014. MDs resultatområde 121 «planlegging for en bærekraftig utvikling» ble i 2014 flyttet til KMD, til resomr 660«planlegging, bolig og bygningsrett». Noe økte stillingsressurser på området i 2014.
- KD: Redusert belastning på området pga frikjøp av egne ansatte i 2014. Det er også en liten dreining i ressursbruk til barn og unge. Noe reduksjon i refusjon sykepenger.
- BLD: Det er kommet mindre fagmidler på BLD sitt område som betyr økt belastning av lønn på egne driftsmidler. I tillegg er det økt stillingsressurs innenfor barnevernsområdet som forklarer økningen.
- “Andre” står med en stor reduksjon for 2014 pga at fagområdet er flyttet over til KMD.
- LMD har ca 0,5 stilling og HOD har ca 1,5 stilling på kap 0525 post 21 som ikke er med i tallene.

For flere av departementsområdene dreier endringene i ressursbruk seg i hovedsak om naturlige endringer i vakanser og refusjon av foreldre- og sykepenger som vil utjevnes fra år til år. På små ressursområder vil slike endringer gi store avvik.

Merknader til Fagdep.:

- På KD utgjør kr.11.699.034 godtgjørelse til sensorer, en økning på kr.358.497 fra 2013. Utbetaling til andre eksterne utgjør kr.5.053. Reduserte lønnsutgifter da GNIST stillingen ble avsluttet til juli 2014, mens det i 2013 var full dekning.
- På HOD utgjør kr.3.690.615 godtgjørelse til kontrollkommisjonene, en reduksjon på kr.652.463 fra 2013. I tillegg er det utbetalt ca kr.203.356 i godtgjørelse til andre eksterne, tilsvarende likt som i 2013. Økt lønn for egne ansatte i forbindelse med arrangementet Nordisk folkehelsekonferanse 2014.
- På MD utgjør kr.761.254 bonusutbetalinger til eksterne. Reduksjonen på området fra 2013 skyldes i hovedsak rammeoverføring av midlene til tre forvalterstillinger som FMST fikk lov å disponere i 2013, prosjektmidlene til storbyprosjektet og midler til mer effektiv plansaksbehandling som ble overført til KMD i 2014, samt mindre fagmidler for å lønne egne ansatte på.
- På JD utgjør kr.57.74 utbetalinger til fri rettshjelp, kr 232.142 gjelder honorar vergemål. Økningen på JD i 2014 på lønn egne ansatte skyldes i hovedsak helårsvirkning av tildelte midler til Vergemål som ble overført som ny oppgave til embetet pr. 1.7.2013.
- Økningen på AD skyldes at det er brukt noe mer ressurser på å jobbe med NAV, Opplæring sosialtjenesteloven.
- På KMD skyldes økningen overføringen av prosjektmidlene til storbyprosjektet og midlene til mer effektiv plansaksbehandling fra MD.
- På BLD skyldes en del av reduksjonen ingen utbetalinger til eksterne i 2014. I tillegg har embetet fått en redusert fullmaktsramme på kap 854.21 som gjør at det er mindre lønnsbelastning av egne ansatte på området. Den reduserte fullmaktsrammen øker lønnsbelastningen tilsvarende på drift.

Resultatområde	Kapittel 0525	Fagdep.
Klima- og miljødepartementet	kr 10 310 833,79	kr 3 092 956,14
Landbruks- og matdepartementet	kr 12 282 679,38	kr 2 655 053,73

Årsrapport 2014 Fylkesmannen i Sør-Trøndelag - Innhold:

Kunnskapsdepartementet	kr 5 746 328,50	kr 13 192 170,32
Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet	kr 3 421 199,04	kr 964 426,32
Justis- og beredskapsdepartementet	kr 3 038 619,18	kr 8 619 916,25
Kommunal- og moderniseringsdepartementet	kr 39 420 495,17	kr 1 477 979,53
Arbeids- og sosialdepartementet	kr 748 930,39	kr 1 700 243,71
Helse- og omsorgsdepartementet	kr 14 238 636,59	kr 6 697 351,91
Andre	kr 860 233,75	kr 0,00
Sum:	kr 90 067 955,00	kr 38 400 097,00

IV - Styring og kontroll i embetet

Bemannings-, kapasitets- og kompetansesituasjonen i embetet

Rapportering av vesentlige forhold knyttet til personalmessige forhold, likestilling, HMS/arbeidsmiljø, diskriminering, ytre miljø og lignende

For en mer detaljert redegjørelse vises det til Personalrapport 2014 for Fylkesmannen i Sør-Trøndelag, sendt departementet i egen sending.

Rekruttering, turnover, midlertidig tilsatte, alder

Vi hadde tilnærmet tilsetningsstopp i 2013 med turnover på kun 1,3 %.

Turnover i 2014 var 4,3 %. Antallet medarbeidere økte fra 159 ved årsskiftet 2013/2014 til 169 ved utgangen av 2014, tilsvarende 6,3 % økning. Integrering av reindriftsforvaltningen omfattet 4 medarbeidere, og i tillegg fikk vi 31 helt nye medarbeidere i 2014.

Ved årsskiftet var 16,6 % av medarbeiderne midlertidig tilsatt.

Gjennomsnittsalderen er redusert fra 47,6 år ved årsskiftet 2013/2014 til 44,8 år ved utgangen av 2014.

Fylkesmannen opplever å ha tilstrekkelig kapasitet for å kunne løse embetsoppdragene slik de nå er utformet. Kompetansemessig er det viktig å jobbe systematisk og kontinuerlig med ansattes behov for videreutvikling, med utgangspunkt i embetets personalpolitikk, kompetansopolitikk og endringer i samfunnet. Vi viser ellers til årsrapportens kap V Vurdering av framtidsutsikter, der forhold knyttet til rekruttering og kompetanse er drøftet nærmere.

Lønnspolitikk og lønnsutvikling

Med utgangspunkt i overordnet personalpolitikk (2013) utarbeidet et partssammensatt utvalg i 2014 ny lokal lønnspolitikk. I 2014 la vi betydelige midler i potten til ordinære lokale forhandlinger (1 304 195 avsatt sentralt, 837 005 tilført fra driftsbudsjettet). Gjennomsnittlig årslønn økte med 6 % fra utgangen av 2013 til utgangen av 2014 (merk at det ikke er det samme utvalget personer ved de to årsskiftene, nytilsatte kom i stor grad inn på et lavere lønnsnivå).

Medarbeiderundersøkelsen – oppfølging

Medarbeiderundersøkelse ble gjennomført høsten 2014. Vårt resultat var stort sett bedre enn resultat i 2012 og gjennomgående bedre enn snittet for virksomheter vi ble sammenlignet med. Unntaket er forhold knyttet til fysisk arbeidsmiljø.

HMS og Miljøfyrtårn

Embetet ble sertifisert Miljøfyrtårn-bedrift i juni 2013. Vi har i den sammenhengen utarbeidet rutiner for å følge opp arbeidsmiljøaspekter (generelle krav til arbeidsmiljø i kontorvirksomhet, sykefravær, medarbeidersamtaler, opplæring av nytilsatte, vernerunder), innkjøp, avfallshåndtering, energiforbruk, transport og reiser, utslipp til luft og vann.

Det systematiske HMS-arbeidet er under revisjon og blir en del av vår nye Elektronisk kvalitetshåndbok som forventes ferdig etablert medio 2015, med modul for registrering og behandling av uønskede hendelser. Den årlige rapporteringen til Miljøfyrtårn viser en tendens til større fokus på, og forbedring av påvirkninger på det ytre miljø. Embetet har et godt etablert samarbeid i Arbeidsmiljøutvalget og er tilknyttet bedriftshelsetjeneste med god tilgjengelighet for de ansatte. For øvrig arbeider embetet godt med personalmessige forhold innen HMS-området, i nært samarbeid med de ansatte og deres organisasjoner.

Status for risikostyring ved embetet

Embetet har vedtatt en risikopolisy. Det elektroniske risikovurderingsverktøyet som bygger på DFØs metododokument benyttes fra 2014 i alle avdelingene. I tillegg er det etablert et elektronisk kvalitetsstyringssystem med egen avviksmul for å sikre god internkontroll. Rutiner for å redusere sårbarheten på enkelte områder legges fortløpende inn i det nye kvalitetsstyringssystemet.

Vi mottar mange mål fra overordnede myndigheter. Målene er forskjellig i formen og må derfor operasjonaliseres. Mål- og resultatstyring og risikovurderingen har fått innpass i embetets strategiplan og årlige virksomhetsplaner. Avdelingenes mål underbygger målene i Strategisk plan. Følgende områder er risikovurdert i 2014:

1) Målene i Strategisk plan

2) Avdelingenes risikovurderinger for å løse embetsoppdragene:

- Kompetanse og ressurser for å løse oppgaver
- Vergemål: en trygg kapitalforvaltning
- Beredskap: planarbeid/frister
- Ivareta rettsikkerheten ved klagesaksbehandling
- God infrastruktur og administrative støttefunksjoner
- Tilskuddsforvaltning landbruk

Oppfølging av risikovurderingene følger embetets årshjul. Risikopolicyen og utfyllende materiale er oversendt departementet tidligere, sist ved årsskiftet 2013/14. Dersom det er ønskelig kan risikovurderingene fra 2014 ettersendes.

Embetet hadde ingen merknader fra Riksrevisjonen i 2014.

V - Vurdering av framtidsutsikter

Befolkningsutvikling og demografi

Fylket hadde ved utgangen av 2014 i overkant av 310 000 innbyggere. Av disse var knappe 60 prosent eller 184 960 bosatt i Trondheim og 863 bosatt i Tydal, kommunen med færrest innbyggere i fylket. Fylket hadde ved årsskiftet 3 kommuner med mindre enn 1 000 innbyggere, én mindre enn i 2013, og 4 kommuner med mer enn 10 000 innbyggere (inkl. Trondheim). Gjennomsnittskommunen i fylket (ekskl. Trondheim) vokste i løpet av 2014 fra 5 173 til 5 212 innbyggere.

Fylket hadde i 2014 en befolkningsvekst på 3 850 eller 1,3 prosent, som er 0,2 prosentpoeng høyere en landet som helhet. Tilsvarende tall for 2013 var 3 442 eller 1,1 prosent og identisk med økningen i landet som helhet.

Hele 21 av fylkets 25 kommuner hadde befolkningsvekst i 2014. Dette er en økning på 6 fra foregående år, men bare 5 av disse (Skaun, Frøya, Trondheim, Agdenes og Osen) hadde en prosentvis vekst som var større enn eller likt med fylket som helhet. Veksten var størst i Skaun kommune (+3,7 prosent), mens nedgangen var størst i Roan kommune (-0,9 prosent). Blant de 4 kommunene med befolkningsnedgang finner vi 2 av kommunene med færre enn 1 000 innbyggere (Roan og Tydal).

Fylket hadde i likhet med i 2013 også i 2014 noe høyere fødselsoverskudd enn landet som helhet. Halvparten av kommunene hadde fødselsoverskudd og det var Trondheimsregionen og Hemne kommune som hadde det største prosentvise overskuddet i fylket. Det er nokså gjennomgående at de minste kommunene i utkanten av fylket hadde størst fødselsunderskudd. Flere av kommunene med fødselsunderskudd hadde likevel, og på grunn av arbeidsinnvandring og innflytting knyttet til behovet for arbeidskraft, en befolkningsøkning. Sammenlignet med 2013, var fødselsoverskuddet i fylket og innvandringen til fylket uendret, mens innflyttingen til fylket var noe høyere (prosentvis). Fylkets andel av den totale netto innvandringen til landet, hadde en marginal økning fra 2013 til 2014.

Den aldersmessige befolkningssammensetning i fylket skiller seg ikke vesentlig fra landet som helhet. Likevel har fylket en noe høyere andel innbyggere 16-24 år, noe som langt på vei kan forklares med at Trondheim er en stor studentby. Kommunene omkring Trondheim har generelt en høyere andel yngre og en lavere andel eldre innbyggere enn både fylket forøvrig og landet som helhet. Når det gjelder bosetningsmønsteret er det fortsatt tegn til sentralisering både innad i kommunene, i regionene og i fylket.

Næringsliv og arbeidsmarked

Næringslivet har spesielt stor vekst i Hitra/Frøya-regionen, men også Trondheimsregionen og Rørosregionen opplever vekst. Øvrige regioner kommer noe dårligere ut, mens det på fylkesnivå kan sies å være stabil vekst i næringslivet. I NHOs nærings-NM for fylkene 2014, kom Sør-Trøndelag på andreplass bak Rogaland. Landbruk og fiske opplever fremdeles noe nedgang, mens det ses vekst i teknologi og industri. Verdiskapningen innenfor næringene er stabil fra tidligere år.

Når det gjelder arbeidslivet er det store forskjeller innad i fylket. Prosentvis av befolkningen er det flest sysselsatte i Hitra/Frøya-regionen, Orkdalsregionen og Fosen. Arbeidsledigheten er lavest på Hitra/Frøya. Ser vi på andelen arbeidsplasser i privat sektor, kommer Trondheimsregionen, Rørosregionen og Hitra/Frøya best ut. Veksten i kystkommunene er knyttet til hjørnesteinsbedrifter innenfor fiskeoppdrett og –foredling, mens tilknytningen til et sterk forsknings- og utviklingsmiljø fører med seg verdiskapning og arbeidsplasser i Trondheimsregionen.

Kommunal økonomi

Kommunene i fylket har samlet sett (ekskl. Trondheim) et netto driftsresultat på samme nivå som landet som helhet (ekskl. Oslo). Samtidig har sørtrønderkommunene lavere lånegjeld, bedre likviditet og marginalt større økonomisk buffere enn landet forøvrig. Trondheim kommune, til sammenlikning, har høyere netto driftsresultat, høyere lånegjeld, bedre likviditet og mindre økonomiske buffer en de øvrige kommunene i fylket.

I alt 14 av kommunene har den siste 5-årsperioden hatt et gjennomsnittlig netto driftsresultat av driftsinntektene på 3 prosent eller mer, som er det anbefalte minimumsnivået over tid. Som følge av at momskompensasjonen for investeringer fra og med 2014 skal føres i investeringsregnskapet, konkluderte TBU med at det anbefalte nivået bør nedjusteres til 1,75 prosent for kommunene.

I løpet av 2013 ble 2 sørtrønderske kommuner meldt inn i ROBEK, den ene som følge av mangelfull inndekning av tidligere års underskudd og den andre som følge av et budsjett i ubalanse. I løpet av 2014 ble ytterligere 2

kommuner meldt inn, begge som følge av at de ikke klarte å følge vedtatte plan for inndekning av tidligere års underskudd. I tillegg er det flere kommuner nå enn for noen år tilbake som har utfordringer med å finne et bærekraftig driftsnivå. Dette gjelder særlig de minste og mellomstore kommunene som sliter med å tilpasse tjenestenivå og struktur til endringer i demografien. De siste 3 årene har det årlig vært 4-5 kommuner som lagt fram negative regnskapsresultat.

Det er til sammen 20 kommuner som har valgt å innføre eiendomsskatt, hvorav 7 i hele kommunen. Flere av kommunene utvider virkeområdet for eiendomsskatten eller innfører eiendomsskatt i 2015. Kommunene i to regioner har felles regnskapstjeneste, og har således et mer robust kompetansemiljø sammenlignet med kommuner med egen regnskapstjeneste.

Regnskapsresultatene for 2014 vil blant annet være påvirket av svikten i skatteinngangen gjennom året på nasjonalt nivå, omleggingen av momskompensasjonsordning, økte pensjonskostnader og redusert utbytte fra regionale energiverk. Kommunenes evne til kjapt å tilpasse tjenestene til endringer i demografi og rammebetingelser vil særlig påvirke kommunenes økonomiske balanse framover. Det siste vil være spesielt aktuelt i små sårbare kommuner med befolkningsnedgang. Næringslivet i flere av kommunene, særlig kystkommunene, er avhengig av arbeidsinnvandring for å holde hjulene i gang. På den annen side setter innvandringen trykk på de kommunale tjenestene, blant annet ved tilrettelegging av tilbudet til fremmedspråklige elever.

Fylkesmannen ser flere forhold som kan påvirke embetets evne til å løse samfunnsoppdraget på sikt:

- Forestående kommunereform og sannsynlige regionreform vurderes å kunne påvirke embetets evne til å løse sine oppgaver. I en overgangsfase forventes det at en spesielt ved regionreform kan utsettes for prosessstap med mulig kvalitets- og kapasitetstap relatert til svikt i tilstrekkelig og tilpasset kompetanse. Fylkesmannen i Sør-Trøndelag har fram til nå hatt god rekruttering og høyt kompetente medarbeidere, og vi anser dette som avgjørende for at embetet kan løse samfunnsoppdraget på en tilfredsstillende måte. Generell usikkerhet og geografiske ulikheter i arbeidsmarked og kompetansetilgang må både kunne forventes og møtes. Svikt i måloppnåelse kan med rimelighet vurderes som en risiko dersom dette scenariet slår inn, og det kan oppstå økt risiko og sårbarhet for svekket forvaltningskvalitet og produksjon gjennom mulig kompetansesvikt. Samhandlingsevne og -vilje mellom samhandlende/sammenslåtte forvaltningsenheter er opplagt også en mulig risiko. Tiltak for styrking av samhandlingsevne- og vilje samt god og målrettet kontakt med kommuner og annen regional offentlig virksomhet bør kunne være aktive motiltak for uheldige utslag. Uten høy kompetanse kan så vel Fylkesmannen som annen offentlig virksomhet fort miste legitimitet i forhold til målgrupper og «kunder». Det er og viktig at Fylkesmannen framover er konkurransedyktig og attraktiv i sitt tilbud og sin rolle som arbeidsgiver. En konkret utfordring er at embetet i perioder har høy turnover av jurister. Det påvirker blant annet embetets evne til å holde saksbehandlingsfrister. Tiltak for å redusere turnover må vurderes og iverksettes.
- Vergemålsområdet er under utvikling og har fortsatt høy oppmerksomhet i embetet. Funksjonaliteten i de tekniske løsningene vil naturlig nok ha stor betydning for muligheten til å løse oppdraget på en effektiv måte.
- Samfunnet har på mange områder gjennomgått store endringer mht. trusselbilder og risikovurderinger. Trusselbildet er i dag langt mer omfattende, komplekst og uforutsigbart enn tidligere. Det kan gi kapasitetsproblemer for Fylkesmannens oppdrag knyttet til samfunnsikkerhet og beredskap.
- Embetets evne til å løse oppdraget innenfor helsesektoren kan påvirkes av eventuelle rekrutteringsvansker grunnet embetets lønnsnivå. For øyeblikket ser ikke dette ut til å være noe problem, men kan eventuelt bli det over tid. En eventuell framtidig lokalisering utenfor Trondheim kan gi vesentlige utfordringer med hensyn til rekruttering. Vi vil også peke på farene ved en presset økonomi i helse- og omsorgstjenesten både på spesialist- og kommunenivå, som øker gapet mellom statlige forventninger og det tjenestene klarer å levere. Det er på gang en stor oppgaveglidning mellom spesialisthelsetjenesten og kommunene, hvor krevende døgnbaserte omsorgsoppgaver legges på kommunene. Mangel på kommunale ressurser til å følge opp på en forsvarlig måte kan også gjøre det vanskelig å løse samfunnsoppdraget vårt. Det er allerede et betydelig omstillings- og innovasjonsbehov i tjenestene, og Fylkesmannen er ikke godt nok rustet til å bistå med råd og veiledning i denne utviklingen.
- En generell vurdering av sektorområdet landbruk og mat i Sør-Trøndelag er i all hovedsak knyttet til videreføring av strukturendringer, mens totalproduksjonen holder seg oppe i fylket. Betydningen av grovforbaserte produksjoner betyr fortsatt svært mye for både verdiskaping og sysselsetting i landbruket i fylket (ca 80%), mens kornproduksjonen er noe redusert både som følge av en generell utvikling med begrensning i avlingsnivå og reduserte arealer. Frigjorte arealer fra grovforproduksjon er ikke uten videre egnet for kornproduksjon. I skogbruket er utviklingen svært positiv for avvirkning og tilrettelegging gjennom infrastrukturtiltak som eksempelvis vegbygging. På den annen side er det en viss bekymring for utviklingen av skogkulturtiltak dersom en på lang sikt skal kunne opprettholde og sikre et bærekraftig skogbruk. Det vurderes ellers som svært viktig strukturelt og økonomisk at regionen har fullverdig

verdikjeder for både mat og fiber.

- Manglende kunnskapsgrunnlag om naturmangfold, klimaendringer og virkningen av nye stoffer med miljøgiftegenskaper, samt miljø- og helseeffekter av mikroplast og nanopartikler er utfordrende forvaltningsmessig. Vi ser også at kunnskapen for å avveie økt uttak av skog i forhold til klimagassutslipp/binding er mangelfull, særlig i forhold til gammelskog. Videre er balansen mellom oppdyrking av ny jord og særlig myrjord i forhold til myr som karbonbinder og lagrer et område med usikre kunnskaper. Dette gir fylkesmannen utfordringer knytta til en kunnskapsbaserte avveining mellom satsinger innen jord- og skogbruk og klima og miljø. Mange av disse avveiningene skjer også i kommunen i et bilde der kommunene har begrensa kompetanse og kapasitet. Utfordringen for Fylkesmannen fremover er å kunne rekruttere høgt kompetente medarbeidere og gjerne med erfaring fra ulike forvaltningsnivåer og næringslivsbransjer, der vi skal ha legitimitet til både å veilede disse og føre tilsyn.

VI - Årsregnskap

Del VI. Årsregnskap for Fylkesmannen i Sør-Trøndelag

Ledelseskommantar årsregnskapet 2014

Innledning

Fylkesmannen i Sør-Trøndelag er underlagt Kommunal- og moderniseringsdepartementet, og Fylkesmannen er et ordinært statlig forvaltningsorgan som fører regnskap i henhold til kontantprinsippet, slik det fremgår av prinsippnoten til årsregnskapet. Fylkesmannen er statens representant i fylket og har ansvar for å følge opp vedtak, mål og retningslinjer fra Stortinget og regjeringen. Fylkesmannen er dessuten et viktig bindeledd mellom kommunene og sentrale myndigheter. Årsregnskapet utgjør del VI i årsrapporten til Kommunal- og moderniseringsdepartementet.

Bekreftelse

Årsregnskapet er avlagt i henhold til bestemmelser om økonomistyring i staten, rundskriv R-115 fra Finansdepartementet og krav fra virksomhets- og økonomiinstruks for Fylkesmannen fastsatt av Kommunal- og moderniseringsdepartementet.

Jeg mener regnskapet gir et dekkende bilde av Fylkesmannen i Sør-Trøndelag sine totale disponible bevilgninger og belastningsfullmakter, regnskapsførte utgifter, inntekter, eiendeler og gjeld. Det er viktig å bemerke at tallene i årsregnskapsoppstillingen ikke bare gjelder embetets rene driftsutgifter, men også alle ordninger embetet har administrert og utbetalt på vegne av fagdepartement og direktorat i 2014, som f.eks. honorar til sensorer, kontrollkommisjoner, tilskudd osv.

Vurderinger av vesentlige forhold

I 2014 har Fylkesmannen samlet disponert tildelinger og belastningsfullmakter på utgiftssiden å kr.314.546.020, jf. bevilgningsrapporteringen og note A. I tillegg kommer åpne fullmakter til blant annet fri rettshjelp og kontrollkomisjonene.

Fylkesmannen har i 2014 et mindreforbruk på drift kap. 525 post 01 på kr. 1.451.044 som søkes overført til 2015 på post 01 iht beregninger i note B. I note B er det også oppført de belastningsfullmaktene det er søkt om overføring av midler på til de respektive fagdepartementene.

Som beskrevet i vår oversendelse av statsregnskapet skyldes mindreforbruket på kap. 525 post 01 flere forhold. En vesentlig årsak er at den store innsparingen embetet hadde i 2013 pga momssaken, med bl.a. vakante stillinger, har hatt virkning også utover i 2014, og da særlig på rekruttering. Embetet har hatt 35 nytilsettinger i 2014, iberegnet integreringen av Reindriftsavdelingen. Vi har også hatt frikjøp av egne ansatte til å jobbe med store prosjekt, f.eks. jobbe opp mot Ørland kommune i forbindelse med utbygging av framtidig kampflybase på Ørlandet, og det har vært tidsforskylning ifm rekruttering av vikarer til erstatning for de frikjøpte. Dette har frigjort midler på driftsbudsjettet. Avdelingsdirektøren på oppvekst- og utdanningsavdelingen er frikjøpt i 50% stilling av utdanningsdirektoratet, og dette frigjør lønnsmidler som er vanskelig å erstatte fullt ut. Som en del av innsparingen i 2013 nedjusterte embetet en del servicefunksjoner knyttet til lokalene. En del av tiltakene som ble redusert på kortvarig basis, er i ferd med å bli igangsatt igjen. Som følge av justeringen gjort i samråd med huseier for å få mer realistisk budsjettering av driftsutgifter, ble avregningen av a konto driftsutgifter statens hus 2013 mindre enn tidligere år. Som nevnt i rapporteringen for tidligere år er tilgangen på prosjektmidler fortsatt ujevn og til dels uforutsigbar over året. En følge av dette har vært omposteringer fra kap. 525 til fagkapitlene mot slutten av året. Vi har iverksatt en rekke tiltak for å motvirke dette, og har i 2014 registrert en betydelig nedgang i mengden omposteringer. Arbeidet fortsetter i 2015.

Artskontorrapporteringen viser summen av alle de ordningene som fylkesmannen utbetaler på i tillegg til eget driftskapittel. Rapporten viser at rapporterte utgifter til drift og investeringer, ekskl. utbetaling av tilskudd, summerte seg til kr.72.905.179. Embetet har økte utgifter til drift som følge av et økt aktivitetsnivå i 2014 sammenlignet med 2013 som var et spareår. Utbetalingen til lønn og sosiale utgifter beløp seg til kr.115.128.003 før refusjon av syke-/fødselspenger. Dette er en økning fra 2013, jf. note 2. Årsaken til økte lønnsutbetalinger er at vi i 2013 hadde mange vakante stillinger pga innsparinger som hadde virkning også utover i 2014. I 2014 har vi bl.a. helårsvirkning for ansatte på vergemål, samtidig som vi har ansatte som er frikjøpt for å jobbe med prosjekt. Refusjon av sykepenger/fødselspenger økte også noe fra 2013. Ellers er det viktig å bemerke at utbetalinger til lønn og sosiale utgifter ikke bare gjelder Fylkesmannens ansatte. Inkludert i beløpene ligger bl.a. utbetalinger til honorar til sensorer, kontrollkommisjonen og nemndsmedlemmer m.fl. på til sammen kr.16.626.870 ekskl. arbeidsgiveravgift, jf. andre ytelser i note 2.

Kjøp av konsulenttenester utgjør totalt kr.32.813.252 iht note 4, og dette gjelder i hovedsak utbetalinger til vergemål og fri rettshjelp og andre utbetalinger på belastningsfullmakter. På driftskapitlet utgjør denne posten kr.1.853.865 hvor ca. 28,6 % gjelder konsulentkjøp IT, 7,6 % juridisk bistand og 25,6% leie av arbeidskraft fra andre, bl.a. hospitering.

Forvaltning og utbetaling av tilskudd skjer i henhold til bestemmelser om økonomistyring i staten, samt veileder om etablering og forvaltning av tilskuddsordninger i staten. I 2014 utbetalte fylkesmannen tilskudd for kr.178.059.131, som er en stor økning fra 2013, jf. note 6. I summen ligger ikke utbetalingen av tilskudd på avdeling for landbruk og bygdeutvikling, da disse utbetales via fagsystemene Saturn og ØKS. Det samme gjelder skogfond. Økningen skyldes bl.a. økte tilskuddsmidler til kommunalt rusarbeid, psykisk helsearbeid i kommunene, kommunalt barnevern, kompetanseløftet 2015, lindrende behandling, barnefattigdom, vikarmidler, kompetanse for mangfold og ungdomstrinn i utvikling.

Det ble i 2014 utbetalt kr.2.856.915 til ulike investeringer, som i hovedsak er finansiert ved bruk av tildelte midler på post 01. Investeringene gjelder blant annet oppgradering av kontormøbler for å ivareta behovene til et stort antall nytilsatte, samt oppgraderinger og innkjøp av utstyr på IT siden, slik som nye serversvitsjer, oppgradering av trådløsnettverket med gjestenett og 18 aksesspunkt, dobling av diskplass, etablering av videokonferanseutstyr, Ddos-beskyttelse for brannmurene, IP-telefoni og nytt rekrutteringsverktøy og kvalitetssystem.

Embetet har inntekter på kr.18.961.385 i 2014, en økning på 14% fra 2013, jf. note 1. Økningen skyldes i hovedsak variasjoner i de prosjektmidlene som tilflyter embetet i form av kontantmidler.

Mellomværende med statskassen utgjorde pr 31.12.2014 kr.5.905.804, og er en økning på kr.416.501 fra 2013. Oppstillingen av artskontorrapporteringen viser hvilke eiendeler og gjeld mellomværende består av. Foruten rapportert mellomværende hadde embetet en leverandørgjeld på kr.657.655 pr 31.12. som ikke var betalt og dermed ikke fremkommer som utgift i årsregnskapet, jf. opplysninger om avregning med statskassen i note 7.

Tilleggsopplysninger

Riksrevisjonen er ekstern revisor og bekrefter årsregnskapet for Fylkesmannen i Sør-Trøndelag. Årsregnskapet er ikke ferdig revidert per d.d. men revisjonsberetningen antas å foreligge i løpet av 2.kvartal 2015. Beretningen er unntatt offentlighet fram til Stortinget har mottatt Dokument 1 fra Riksrevisjonen.

Trondheim, 26. februar 2015

Brit Skjelbred (sign.)
fung. fylkesmann i Sør-Trøndelag

Prinsippnote til årsregnskapet for Fylkesmannen i Sør-Trøndelag

Årsregnskap for Fylkesmannen i Sør-Trøndelag er utarbeidet og avlagt etter nærmere retningslinjer fastsatt i bestemmelser om økonomistyring i staten ("bestemmelsene"), fastsatt 12. desember 2003 med endringer, senest 18. september 2013. Årsregnskapet er i henhold til krav i bestemmelsene punkt 3.4.1, nærmere bestemmelser i Finansdepartementets rundskriv R-115 og Virksomhets- og økonomiinstruks for Fylkesmannen fastsatt av KMD av 27.06.2014 og brev av 02.10.2014 fra KMD

Oppstillingen av bevilgningsrapporteringen omfatter en øvre del med bevilgningsrapporteringen og en nedre del som viser beholdninger virksomheten står oppført med i kapitalregnskapet.

Oppstillingen av artskontorrapporteringen har en øvre del som viser hva som er rapportert til statsregnskapet etter standard kontoplan for statlige virksomheter og en nedre del som viser grupper av kontoer som inngår i mellomværende med statskassen.

Oppstillingen av bevilgningsrapporteringen og artskontorrapporteringen er utarbeidet med utgangspunkt i bestemmelsene punkt 3.4.2 – de grunnleggende prinsippene for årsregnskapet:

Regnskapet følger kalenderåret

a) Regnskapet inneholder alle rapporterte utgifter og inntekter for regnskapsåret

b) Utgifter og inntekter er ført i regnskapet med brutto beløp

c) Regnskapet er utarbeidet i tråd med kontantprinsippet

Oppstillingene av bevilgnings- og artskontorrapportering er utarbeidet etter de samme prinsippene, men gruppert etter ulike kontoplaner. Prinsippene korresponderer med krav i bestemmelsene punkt 3.5 til hvordan virksomhetene skal rapportere til statsregnskapet. Sumlinjen "*Netto rapportert til bevilgningsregnskapet*" er lik i begge oppstillingene.

Alle statlige virksomheter er tilknyttet statens konsernkontoordning i Norges Bank i henhold til krav i bestemmelsene pkt. 3.8.1. Ordinære forvaltningsorgan (bruttobudsjetterte virksomheter) tilføres ikke likviditet gjennom året. Ved årets slutt nullstilles saldoen på den enkelte oppgjørskonto ved overgang til nytt år.

Bevilgningsrapporteringen

Bevilgningsrapporteringen viser regnskapstall som Fylkesmannen har rapportert til statsregnskapet. Det stilles opp etter de kapitler og poster i bevilgningsregnskapet som Fylkesmannen har fullmakt til å disponere. Oppstillingen viser alle finansielle eiendeler og forpliktelser Fylkesmannen står oppført med i statens kapitalregnskap. Kolonnen samlet tildeling viser hva virksomheten har fått stilt til disposisjon i tildelingsbrev for hver kombinasjon av kapittel/post. Mottatte fullmakter til å belaste en annen virksomhets kombinasjon av kapittel/post (belastningsfullmakter) vises også i kolonnen for samlet tildeling. Utgiftene knyttet til mottatte belastningsfullmakter er bokført og rapportert til statsregnskapet, og vises i kolonnen for regnskap.

Artskontorrapporteringen

Artskontorrapporteringen viser regnskapstall Fylkesmannen har rapportert til statsregnskapet etter standard kontoplan for statlige virksomheter. Fylkesmannen har en trekkrettighet for disponible tildelinger på konsernkonto i Norges Bank. Tildelingene skal ikke inntektsføres og vises derfor ikke som inntekt til oppstillingen.

Note 7 til artskontorrapporteringen viser forskjeller mellom avregning med statskassen og mellomværende med statskassen.

Oppstilling av bevilgningsrapportering for regnskapsår 2014							
Utgiftskapittel	Kapittelnavn	Post	Posttekst	Note	Samlet tildeling	Regnskap 2014	Merutgift (-) og mindretgift
0525	Fylkesmannsembetene - driftsutgifter	01	Driftsutgifter	A, B	91 519 000	94 593 972	-3 074 972
0525	Fylkesmannsembetene - spes. driftsutgifter	21	Spesielle driftsutgifter	A, B	253 000	18 310 016	-18 057 016
0225	Tiltak i grunnopplæringen - driftsutgifter	01	Driftsutgifter		2 190 000	2 297 549	
0225	Tiltak i grunnopplæringa - særskilde driftsut	21	Spesielle driftsutgifter		11 581 000	11 554 088	
0225	Tilskudd til oppl. av barn og unge i statl. asy	64	Diverse		3 017 000	3 016 278	
0225	Tilskudd til leirskoleopplæring	66	Diverse		2 737 000	2 736 012	
0226	Kvalitetsutvikling i grunnskolen	21	Spesielle driftsutgifter	B	10 933 739	10 798 388	
0226	Kvalitetsutvikling i grunnopplæringen - vide	22	Diverse		32 356 285	32 211 460	
0231	Barnehager - spes. driftsutgifter	21	Spesielle driftsutgifter		5 698 000	5 694 014	
0310	Tilskudd til tros- og livssynssamfunn	70	Tilskudd		Åpen fullmakt	9 783 006	
0469	Vergemålsordningen - driftsutgifter	01	Driftsutgifter		11 221 760	11 221 760	
0469	Vergemålsordningen - spes. driftsutgifter	21	Spesielle driftsutgifter		Åpen fullmakt	9 952 240	
0470	Fri sakførsel	70	Tilskudd		Åpen fullmakt	685 938	
0470	Fritt rettsråd	71	Tilskudd		Åpen fullmakt	6 226 011	
0571	Rammetilskudd til kommuner - spes. driftsu	21	Spesielle driftsutgifter		300 000	300 000	
0590	Byutvikling og planlegging - spes. driftsutgi	21	Spesielle driftsutgifter		2 300 000	2 300 000	
0621	Tilskudd til sosiale tjenester og sosial inklud	21	Spesielle driftsutgifter		2 320 220	2 311 854	
0621	Sosiale tjenester og tiltak for vanskeligstilte	63	Diverse		10 363 502	10 363 502	
0718	Rusmiddelforebygging - spes. driftsutgifter	21	Spesielle driftsutgifter		453 300	453 300	
0719	Annet folkehelsearbeid - spes. driftsutgifter	21	Spesielle driftsutgifter		1 195 000	1 194 929	
0720	Helsedirektoratet - spes. driftsutgifter	21	Spesielle driftsutgifter		3 015 808	2 860 134	
0734	Særskilte tilskudd til psykisk helse og rustilt	01	Driftsutgifter		Åpen fullmakt	4 255 252	
0734	Tvungent psykisk helsevern	70	Tilskudd		Åpen fullmakt	3 456 983	
0761	Omsorgstjeneste - spes. driftsutgifter	21	Spesielle driftsutgifter		1 235 700	1 232 577	
0761	Tilskudd til omsorgstjenester	60	Diverse		8 660 800	8 661 650	
0761	Omsorgstjeneste - utviklings tiltak	67	Diverse		2 880 000	2 880 000	
0762	Primærhelsetjeneste - spes. driftsutgifter	21	Spesielle driftsutgifter		100 000	99 928	
0762	Primærhelsetjeneste - forebyggende helsetje	60	Diverse		1 530 000	1 501 918	
0762	Forebygging av uønsket svangerskap og abo	73	Tilskudd		500 000	283 071	
0763	Rustiltak - spes. driftsutgifter	21	Spesielle driftsutgifter		609 900	609 900	
0763	Rustiltak - kommunalt rusarbeid	61	Diverse		23 899 310	23 882 050	
0764	Psykisk helse - psykisk helsearbeid	60	Diverse		19 682 059	19 673 500	
0781	Forsøk og utvikling mv - spes. driftsutgifter	21	Spesielle driftsutgifter		Åpen fullmakt	74 822	
0783	Personell - spes. driftsutgifter	21	Spesielle driftsutgifter		1 060 000	1 060 000	
0854	Tiltak i barne- og ungdomsvernet - spes. dri	21	Spesielle driftsutgifter		1 299 999	1 299 998	
0854	Kommunalt barnevern	60	Diverse		32 236 945	32 236 951	
1144	Miljørettet prosjektarbeid m.m.	77	Tilskudd		170 000	170 000	
1147	Reindriftsforvaltningen - driftsutgifter	01	Driftsutgifter	B	3 115 000	3 503 728	
1147	Reindriftsforvaltningen - større utstyrsanskaf	45	Større utstyrsanskaffelser og vedl B		1 497 500	167 711	
1400	Miljøverndepartementet - spes. driftsutgifter	21	Spesielle driftsutgifter		400 000	400 000	
1410	Spesielle driftsutgifter	21	Spesielle driftsutgifter		593 000	593 000	
1420	Miljødirektoratet - driftsutgifter	01	Driftsutgifter		971 703	971 703	
1420	Miljødirektoratet - spes. driftsutgifter	21	Spesielle driftsutgifter		3 657 784	3 643 992	
1420	Statlige vannmiljøtiltak	22	Diverse		975 000	975 000	
1420	Tiltak i verneområder	31	Diverse		2 342 500	2 341 999	
1420	Erstatning for beitedyr tatt av rovvilt	72	Tilskudd		9 500 000	7 077 965	
1420	Forebyggende og konfliktdempende tiltak i r	73	Tilskudd		2 500 000	2 500 000	
1420	Verdensarvomr.,kulturl.,verdiskapning	81	Diverse		122 000	122 000	
1420	Tilskudd til prioriterte arter og utvalgte natu	82	Diverse		1 985 000	1 985 000	
1420	Nasjonalparksentre og andre naturinfo.sentr	85	Diverse		73 000	72 959	
1425	Vilt- og fisketiltak - driftsutgifter	01	Driftsutgifter		620 000	620 000	
1425	Tilskudd til fiskeformål	70	Tilskudd		365 000	365 000	
1425	Tilskot til viltføremål	71	Tilskudd		509 206	509 206	
Sum utgiftsført					314 546 020	366 092 313	

Inntektskapittel	Kapittelnavn	Post	Posttekst	Samlet tildeling	Regnskap 2014	Merinntekt og mindreinntekt (-)
3525	Inntekter ved oppdrag	01	Driftsinntekter		17 615 376	17 615 376
3525	Ymse inntekter	02	Ymse	0	1 346 009	1 346 009
3525	Refusjon arbeidsmarkedstiltak	15	Refusjon av arbeidsmarkedstiltak	0	170 584	170 584
3525	Refusjon av fødsels- og adopsjonspenger	16	Refusjon av foreldrepenger	0	669 804	669 804
3525	Refusjon lærlinger	17	Refusjon av lærlinger	0	28 576	28 576
3525	Refusjon av sykepenger	18	Refusjon av sykepenger	0	2 311 044	2 311 044
4147	Refusjon av fødsels- og adopsjonspenger	16	Refusjon av foreldrepenger	0	337 744	337 744
4147	Refusjon av sykepenger	18	Refusjon av sykepenger	0	33 296	33 296
5309	Tilfeldige inntekter, ymse	29	Ymse	0	244 629	
5700	Arbeidsgiveravgift	72	Arbeidsgiveravgift	0	13 662 747	
Sum inntektsført					0	36 419 809

Netto rapportert til bevilgningsregnskapet				329 672 504	
Kapitalkontoer					
60070401	Norges Bank KK /innbetalinger			25 248 996	
60070402	Norges Bank KK /utbetalinger			-354 505 000	
715216	Endring i mellomværende med statskassen			-416 501	
Sum rapportert					0

Beholdninger rapportert til kapitalregnskapet (201414)				
Konto	Tekst	2014	2013	Endring
6260	Aksjer	0	0	0
715216	Mellomværende med statskassen	-5 905 804	-5 489 304	-416 501

Virksomhet: AE - Fylkesmannen i Sør-Trøndelag

Note A Forklaring av samlet tildeling			
Kapittel og post	Overført fra i fjor	Årets tildelinger	Samlet tildeling
0525 01	2 331 000	89 188 000	91 519 000
0525 21	253 000		253 000

Note B Forklaring til brukte fullmakter og beregning av mulig overførbart beløp til neste år

Kapittel og post	Stikkord	Merutgift(-)/ mindre utgift	Utgiftsført av andre i hht avgitte belastningsfullmakter	Merutgift(-)/ mindreutgift etter avgitte belastningsfullmakter	Standard refusjoner på inntekstpostene 15-18	Merinntekter iht merinntektsfullmakt	Omdisponering fra post 01 til 45 eller til post 01/21 fra neste års bevilgning	Innsparinger	Sum grunnlag for overføring	Maks. overførbart beløp * 5% av årets tildeling i note A	Mulig overførbart beløp beregnet av virksomheten
052501		-3 074 972	0	-3 074 972	3 180 008	1 346 009			1 451 044	4 575 950	1 451 044
052521	"kan overføres"	-18 057 016	0	-18 057 016	0	17 615 376			-441 640		-441 640
1147 01		-388 728	0	-388 728	371 040				-17 688		
1147 45	"kan overføres"	332 113	0	332 113	Ikke aktuell	0			332 113		332 113
0226 21	"kan overføres"	135 000	0	135 000	Ikke aktuell				135 000		135 000
				0					0		0

*Maksimalt beløp som kan overføres er 5% av årets bevilgning på driftspostene 01-29, unntatt post 24 eller sum av de siste to års bevilgning for poster med stikkordet "kan overføres". Se rundskriv R-2/2013 for mer detaljert informasjon om overføring av ubrukte bevilgninger.

Forklaring til bruk av budsjettfullmakter

Fullmakt til å bruke standard refusjoner av lønnsutgifter til å overskride utgifter

Fylkesmannen i Sør-Trøndelag har brukt lønnsrefusjoner som er rapportert på kapittel/post 352515-18 til å dekke inn samtlige merutgifter under driftsposten 0525.01. Lønnsrefusjonene beløper seg samlet til kr.3.180.008. Embetet har også mottatt lønnsrefusjoner for Reindriftsavdelingen som er rapportert på kapittel/post 4147.16 og 4147.18. Lønnsrefusjonene for Reindriftsavdelingen beløper seg samlet til kr 371.040.

Fullmakt til å overskride driftsbevilgninger mot tilsvarende merinntekter

Fylkesmannen i Sør-Trøndelag har i 2014 fått fullmakt for å overskride driftsbevilgningen på kap 0525 post 01 med inntil 2% av bevilgningen på posten mot tilsvarende merinntekt på kap. 3525 post 02, jf. Bevilgningsreglementet § 11 fjerde ledd nr.1 og FIN rundskriv R-110/2013, pkt. 2.4. Merinntekter i form av lønnsrefusjoner fra andre statlige virksomheter, jf inntekstpostene 15-18 gir grunnlag for overskridelser uten særskilt samtykke, og uten å være bundet av avgrensninger som er gitt.

Fylkesmannen har også fått fullmakt til å overskride driftsbevilgninger på kap 0525.21. Fullmakten gjelder tilgangen til å overskride driftsbevilgninger på kap 0525 post 21 mot tilsvarende merinntekter på kap 3525 post 01, jf. Romertallsvedtak II i Prop.1S (2013-2014), Innst.16S (2013-2014).

I Belastningsfullmakten fra Statens reindriftsforvaltning(SRF) har Fylkesmannen i Sør-Trøndelag fått fullmakt til å inntektsføre eventuell refusjon av foreldrepenge og sykepenge på SRFs kapittel 4147 post 16 og kap 4147 post 18, og å disponere de refunderte sykepengene og fødselspengene.

Mulig overførbart beløp på kap 0525

Fylkesmannens ubrukte bevilgning på kapittel/post 0525.01 beløper seg til kr 1.451.044. Da dette beløpet er under grensen på 5 % regnes hele beløpet som mulig overføring til neste budsjettår. Beløpet som står på kapittel/post 0525.21 kan overføres i sin helhet da stikkordet "kan overføres" er knyttet til kapittel/posten. Beløpet inngår i beregningen av mulig overførbart beløp til neste år.

Mulig overføring til neste år er en beregning, og Fylkesmannen får tilbakemelding fra overordnet departement om endelig beløp som overføres til neste år. Departementet vurderer blant annet andre virksomheter og departementet selv som disponerer midler på de samme kombinasjonene av kap/post som Fylkesmannen i Sør-Trøndelag. Overførbarheten er begrenset til 5 % av bevilgningen for hele posten, jmf. bestemmelser i bevilgningsreglementet og det årlige rundskrivet om overførbare bevilgninger (R-2). Beregningene over viser Fylkesmannen i Sør-Trøndelag sin andel av bevilgning på den enkelte kombinasjon av kap/post .

Fylkesmannen i Sør-Trøndelag har også anmodet om overføring av restmidler på to belastningsfullmakter på andre kapittel/post til de aktuelle fagdepartementene. Se merknader under mottatte belastningsfullmakter. Det er ikke aktuelt å overføre midler til neste år fra andre utgiftsposter da det ikke gjenstår midler på postene.

Mottatte belastningsfullmakter

Fylkesmannen har satt opp tre belastningsfullmaktene ovenfor, hvorav vi på to av disse fullmaktene har anmodet det aktuelle fagdepartement om å få overføre restmidler på fullmaktene til 2015. Mulig overføring til neste år er en beregning, og Fylkesmannen får tilbakemelding fra overordnet departement om beløpet kan overføres til neste år. Kap 1147.01 er satt opp da utgiftssiden her er viktig å se i sammenheng med lønnsrefusjonene inn mot fullmakten.

* Kap 1147 45 - Reindriftsavgift, større utstyrskjøp og vedlikehold. Det er søkt om overføring av bare deler av restmidlene. Restmidlene som gjelder forlengelse av grensegerde er utsatt. Kr. 332.113 er søkt overført via Landbruksdirektoratet, Alta.

* Kap 1147 01 - Reindriftsavgiftens driftsutgifter. Det settes opp her for å synliggjøre refusjonene på post 15-18 på kap 4147, tilhørende kap 1147. Resultatet etter fratrukk for refusjonene viser et lite merforbruk på kr 17.688.

* Kap 0226 21 - Kompetanse for mangfold. Søknad om overføring av kr 135.000 er sendt til Kunnskapsdepartementet via Utdanningsdirektoratet.

Oppstilling av artskontorrapporteringen for 2014

	Note	201414	201314
Inntekter rapportert til bevilgningsregnskapet			
Innbetalinger fra gebyrer	1	0	0
Innbetalinger fra tilskudd og overføringer	1	11 296 788	10 539 874
Salgs- og leieinnbetalinger	1	7 664 597	6 091 315
Andre innbetalinger	1	0	0
Innbetaling av finansinntekter	1	0	0
<i>Sum innbetalinger</i>		18 961 385	16 631 190
Utgifter rapportert til bevilgningsregnskapet			
Utbetalinger til lønn og sosiale utgifter	2	115 128 003	103 143 801
Offentlige refusjoner vedrørende lønn	2	-3 551 048	-3 037 058
Utbetalt til investeringer	3	2 856 915	1 592 960
Utbetalt til kjøp av aksjer		0	0
Andre utbetalinger til drift	4	70 048 265	79 744 747
Utbetaling av finansutgifter	4	0	0
<i>Sum utbetalinger</i>		184 482 134	181 444 449
Netto rapporterte utgifter til drift og investeringer		165 520 749	164 813 260
Innkrevingsvirksomhet og andre overføringer til staten			
Innbetaling av skatter, avgifter, gebyrer m.m.	5	0	0
<i>Sum innkrevingsvirksomhet og andre overføringer til staten</i>		0	0
Tilskuddsforvaltning og andre overføringer fra staten			
Utbetalinger av tilskudd og stønader	6	178 059 131	121 381 740
<i>Sum tilskuddsforvaltning og andre overføringer til andre</i>		178 059 131	121 381 740
Inntekter og utgifter rapportert på felleskapitler			
5700 Folketrygdens inntekter - Arbeidsgiveravgift		13 662 747	12 293 268
5309 Tilfeldige inntekter (gruppeliv m.m)		244 629	175 154
<i>Sum inntekter og utgifter rapportert på felleskapitler</i>		13 907 376	12 468 422
Netto utgifter rapportert til bevilgningsregnskapet		329 672 504	273 726 577
Oversikt over mellomværende med statskassen			
Eiendeler og gjeld		201414	01.01.2014
Fordringer (legg til linjer og vis på konto)	7	0	24 500
Kasse (legg til linjer og vis på konto)	7	0	0
Bankkontoer med statlige midler utenfor Norges Bank (legg til linjer og vis på k	7	0	0
Skyldig skattetrekk	7	-4 991 509	-4 158 581
Skyldige offentlige avgifter (legg til linjer og vis på konto)	7	-407 022	-364 967
Annen gjeld (legg til linjer og vis på konto)	7	-507 273	-990 255
Sum mellomværende med statskassen		-5 905 804	-5 489 304

Note 1 Inntekter rapportert til bevilgningsregnskapet 2014

	201414	201314
<i>Innbetalinger fra gebyrer</i>		
Byggesaksgebyr	0	0
Tilsynsavgift elsikkerhet	0	0
Gebyrer / avgift omsetning produksjon sprengstoff første omsetningsledd	0	0
Sum innbetalinger fra gebyrer	0	0
<i>Innbetalinger fra tilskudd og overføringer</i>		
Tilskudd fra statlige virksomheter	9 427 558	6 490 006
Tilskudd fra kommunale og fylkeskommunale etater	1 192 500	3 213 401
Andre tilskudd og overføringer	676 731	836 467
Sum innbetalinger fra tilskudd og overføringer	11 296 788	10 539 874
<i>Salgs- og leieinnbetalinger</i>		
Inntekter fra oppdragsvirksomhet, avgiftspliktig	2 274 051	2 029 689
Salgsinntekt tjenester, avgiftsfri	4 383 045	2 872 302
Inntekter av oppdrag, utenfor avgiftsområdet	1 007 501	1 189 324
Sum salgs- og leieinnbetalinger	7 664 597	6 091 315
<i>Andre innbetalinger</i>		
Sum andre innbetalinger	0	0
<i>Innbetaling av finansinntekter</i>		
Renteinntekter	0	0
Valutagevinst (agio)	0	0
Annen finansinntekt	0	0
Sum innbetaling av finansinntekter	0	0
Sum inntekter rapportert til bevilgningsregnskapet	18 961 385	16 631 190

Note 2 Utbetalinger til lønn og sosiale utgifter og innbetalinger av offentlige refusjoner vedrørende lønn 2014

	201414	201314
<i>Utbetalinger til lønn og sosiale utgifter</i>		
Lønninger	84 838 385	74 810 623
Arbeidsgiveravgift	13 662 747	12 293 268
Pensjonsutgifter*	0	0
Andre ytelser	16 626 870	16 039 909
Sum utbetalinger til lønn og sosiale utgifter	115 128 003	103 143 801
<i>* Denne linjen benyttes av virksomheter som innbetaler pensjonspremie til SPK.</i>		
<i>Offentlige refusjoner vedrørende lønn</i>		
Sykepenger og andre refusjoner	3 551 048	3 037 058
Sum offentlige refusjoner vedrørende lønn	3 551 048	3 037 058
Antall årsverk:	146,35	x

Antall årsverk er iht SAP-rapport yhr_aarsverk som tar med hele 2014 inkl ansatte i permisjon, og med fradrag for alt fravær over 1 dag.

Andre ytelser gjelder utbetaling av honorar til bl.a. sensorer, kontrollkomisjonene, styrer,råd og nemnder.

Note 3 Utbetalt til investeringer 2014

	201414	201314
Immaterielle eiendeler og lignende	0	0
Tomter, bygninger og annen fast eiendom	0	0
Beredskapsanskaffelser	0	0
Infrastruktureiendeler	0	0
Nasjonaleiendom og kulturminner	0	0
Maskiner og transportmidler	0	0
Driftsløsøre, inventar, verktøy og lignende	2 843 889	1 517 157
Andre utgiftsførte investeringer (*)	13 026	75 803
Sum utbetalt til investeringer	2 856 915	1 592 960

(*) Spesifiseres ytterligere dersom det er andre vesentlige poster som bør fremgå av regnskapet

Note 4 Andre utbetalinger til drift og utbetaling av finansutgifter 2014

	201414	201314
<i>Andre utbetalinger til drift</i>		
Husleie**	9 595 839	32 212 149
Vedlikehold egne bygg og anlegg	0	0
Vedlikehold og ombygging av leide lokaler	206 457	76 357
Andre utgifter til drift av eiendom og lokaler	314 474	190 633
Reparasjon og vedlikehold av maskiner, utstyr mv.	280 443	359 390
Mindre utstysanskaffelser	1 666 101	1 107 304
Leie av maskiner, inventar og lignende	1 391 864	1 245 026
Konsulenter og andre kjøp av tjenester fra eksterne***	32 813 252	23 421 129
Reiser og diett	4 580 250	4 850 520
Øvrige driftsutgifter (*)	19 199 585	16 282 240
Sum andre utbetalinger til drift	70 048 265	79 744 747
<i>Utbetaling av finansutgifter</i>		
Renteutgifter	0	0
Agiotap	0	0
Andre finansutgifter	0	0
Sum utbetaling av finansutgifter	0	0
(*) Bør spesifiseres ytterligere dersom det er vesentlige poster som bør fremgå av regnskapet		

****Husleie.** Ren husleie på konto 6300 utgjør **kr 12.654.579.**

*** **Konsulenter og andre kjøp av tjenester fra eksterne:**

Kr 1.853.865 gjelder utbetalinger fra vårt driftskapittel 525.01. Resterende gjelder utbetalinger til fri rettshjelp (6,85mill), godtgjøring verger (9,67mill), og andre utbetalinger fra belastningsfullmakter og prosjekt.

Note 5 Innkrevingsvirksomhet og andre overføringer til staten 2014

	201414	201314
Sum innkrevingsvirksomhet og andre overføringer til staten	0	0

Note 6 Tilskuddsforvaltning og andre overføringer fra staten 2014

	201414	201314
Tilskudd til kommuner	0	87 602 224
Tilskudd til fylkeskommuner	0	5 014 382
Tilskudd til kommuner	142 355 398	0
Tilskudd til fylkeskommuner	6 602 395	0
Tilskudd til private	9 309 065	11 650 521
Tilskudd til organisasjoner	16 347 021	15 200 763
Tilskudd til statsforvaltningen	3 445 252	1 913 850
Sum tilskuddsforvaltning og andre overføringer fra staten	178 059 131	121 381 740

Note 7 Sammenheng mellom avregning med statskassen og mellomværende med statskassen 2014

Del A Forskjellen mellom avregning med statskassen og mellomværende med statskassen

	201414	201414	
	Spesifisering av bokført avregning med statskassen	Spesifisering av rapportert mellomværende med statskassen	Forskjell
Finansielle anleggsmidler			
Finansielle anleggsmidler*	0	0	0
<i>Sum</i>	0	0	0
Omløpsmidler			
Kundefordringer	670 033	0	670 033
Andre fordringer	0	0	0
Kasse og bank	0	0	0
<i>Sum</i>	670 033	0	670 033
Kortsiktig gjeld			
Leverandørgjeld	-657 655	0	-657 655
Skyldig skattetrekk	-4 991 509	-4 991 509	0
Skyldige offentlige avgifter	-422 831	-407 022	-15 808
Annen kortsiktig gjeld	153 338	-507 273	660 611
<i>Sum</i>	-5 918 657	-5 905 804	-12 853
Langsiktige forpliktelser			
Annen langsiktig gjeld	0	0	0
<i>Sum</i>	0	0	0
Sum	-5 248 624	-5 905 804	657 180

* Virksomheter som eier finansielle anleggsmidler i form av investeringer i aksjer og selskapsandeler fyller også ut note 7 B

Del B Spesifisering av investeringer i aksjer og selskapsandeler

	Forretnings- kontor	Ervervsdato	Antall aksjer	Eierandel	Stemmeandel	Årets resultat i selskapet	Balanseført egenkapital i selskapet	Balanseført verdi i regnskap*
<i>Aksjer</i>								
Selskap 1								
Selskap 2								
Balanseført verdi 16.12.2015								0

* Investeringer i aksjer er bokført til anskaffelseskost. Balanseført verdi er den samme i både virksomhetens kontospesifikasjon og kapitalregnskapet.